

16
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra anglistiky

Studijní program: Učitelství pro 2. stupeň ZŠ

Studijní obor: anglický jazyk - německý jazyk

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Skutečnost a sebeklam v románech Northanger Abbey Jane

Austen a The Summer after the Funeral Jane Gardam

Dana Míčková

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Kamila Vránková, Ph.D.

Katedra angličtiny

Pedagogická fakulta

ČESKÉ BUDĚJOVICE, 2006

Knihovna JU - PF

3115172714

Poděkování: Děkuji Mgr. Kamile Vránkové, Ph.D. za její ochotu, rady a připomínky k mé diplomové práci.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Skutečnost a sebeklam v románech Northanger Abbey Jane Austen a The Summer after the Funeral Jane Gardam“ vypracovala samostatně a použila jsem jen pramenů, které cituji a uvádím v příloze bibliografii.

V Českých Budějovicích dne 14. 4. 2006

Dana Míčková
Dana Míčková

Anotace:

Tato diplomová práce nazvaná „Skutečnost a sebeklam v románech Northanger Abbey Jane Austen a The Summer after the Funeral Jane Gardam“ se zabývá srovnávací analýzou známého románu **Northanger Abbey** (*Opatství Northangerské*) spisovatelky Jane Austen a méně známého románu **The Summer after the Funeral** autorky Jane Gardam. Cílem je nalézt vazby jak mezi oběma literárními díly, tak mezi nimi a jejich literárními předobrazy: gotickým románem Ann Radcliffe **The Mysteries of Udolpho** (*Záhady Udolfa*) a romanticko-realisticou prózou Emily Brontë **Wuthering Heights** (*Na větrné hůrce*). Výsledek této analýzy umožní srovnání konkrétní zkušenosti hlavních hrdinek. V tomto ohledu se zabývám tématy strachu, samoty a touhy, dále i blakeovskou polaritou nevinnosti a zkušenosti, která doprovází napětí mezi snem a skutečností ve všech zmíněných románech. Závěr práce je věnován shrnutí srovnávací analýzy všech zmíněných děl.

Název: Skutečnost a sebeklam v románech Northanger Abbey Jane Austen a The Summer after the Funeral Jane Gardam

Diplomant: Dana Míčková

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Kamila Vránková, Ph.D.

V Českých Budějovicích dne 14. 4. 2006

Annotation:

This diploma work called "Reality and Self-delusion in the Novels Northanger Abbey by Jane Austen and The Summer after the Funeral by Jane Gardam" focuses on the comparative analysis of the well-known novel *Northanger Abbey* by Jane Austen and the less-known novel *The Summer after the Funeral* by Jane Gardam. The aim of this work is to find a correspondence not only between these two literary works, but also between them and their literary models: the Gothic novel *The Mysteries of Udolpho* written by Ann Radcliffe and the romantic-realistic prose *Wuthering Heights* by Emily Brontë. The result of this analysis allows the comparison of concrete life experience of the main heroines. In this respect I deal with their feelings of fear, loneliness and desire as well as with Blake's polarity of innocence and experience, which follows the thrill between the dream and reality in all analysed novels. The end of this diploma work includes a summary of the comparative analysis of all analysed novels.

Name: Reality and Self-delusion in the Novels Northanger Abbey by Jane Austen
and The Summer after the Funeral by Jane Gardam

Diplomate: Dana Míčková

Leader of the diploma work: Mgr. Kamila Vráňková, Ph.D.

V Českých Budějovicích dne 14. 4. 2006

OBSAH:

1	ÚVOD	8
2	JANE AUSTEN	10
2.1	Život Jane Austen	10
2.2	Styl Jane Austen	12
3	JANE GARDAM	15
3.1	Život Jane Gardam	15
3.2	Styl Jane Gardam	16
4	ROZBOR DĚL NOTHANGER ABBEY A THE SUMMER AFTER THE FUNERAL	18
4.1	Northanger Abbey	18
4.1.1	Catherine	20
4.2	The Summer after the Funeral	28
4.2.1	Athene	29
4.2.2	Shrnutí	38
5	POROVNÁNÍ KNIH NOTHANGER ABBEY A THE SUMMER AFTER THE FUNERAL	43
5.1	Shodné motivy vyskytující se v obou dílech	43
5.1.1	Rodina	43
5.1.2	Vývoj hrdinek	44
5.1.3	Cesta	45
5.2	Rozdílné motivy vyskytující se v obou dílech	46
5.2.1	Styl	46
5.2.2	Doba	46
5.2.3	Přístup k hrdince	47
6	POROVNÁNÍ DĚL THE SUMMER AFTER THE FUNERAL A WUTHERING HEIGHTS	48
6.1	Catherine Earnshaw a Athene	48
6.2	Cathy Linton a Athene	51
7	POROVNÁNÍ THE SUMMER AFTER THE FUNERAL A JANE EYRE	55
7.1	Jane Eyre a Athene	55
8	EMILY ST. AUBERT, CATHERINE MORLAND A ATHENE	57
8.1.1	Strach	61
8.1.2	Vězení	63
8.1.3	Touha	64
8.1.4	Záhada	65
8.1.5	Proměna	67
8.1.6	Výchova	68
9	ZÁVĚR	69
10	SUMMARY	71
11	PŘÍLOHY	73
12	CITACE	78
13	SEZNAM ODBORNÉ LITERATURY	85

CITÁT:

„We are not free to choose by what we shall be enchanted, truly or falsely. In the case of the false enchantment all we can do is take immediate flights before the spell really takes hold.“

W.H. Auden

A Certain World

1 ÚVOD

„Všestranné zobrazení života na britských ostrovech, stále těžších sociálních problémů a stále ostrějších konfliktů se v průběhu 19. století stávalo rostoucí měrou doménou prózy, zvláště pak románu, který pronikal do značně širokých čtenářských vrstev a plněji než jiné literární druhy postihoval celou společenskou problematiku. Přitom si významnou zásluhu na rozvoji románu dobývaly ženy.“¹

Autorky 19. století zpracovávají různá témata, která však mají mnoho společných rysů. V jejich díle je patrný silný vliv romantické tradice devatenáctého století. Odráží se zde různé kontexty a autorky kriticky reflektují i předchozí vlivy či současná díla jiných autorů.

Mezi ně patří kritika gotického románu a jeho převládajícího zájmu o iracionální, či kritika sentimentalismu, který klade příliš velký důraz na city.

„V následujících stoletích se stále více autorů i autorek vrací k tvorbě 19. století. Například zmodernizovaným gotickým románům se nepřestává dařit ani ve 20. století (nyní se v knihkupectvích označují většinou jako „Gothics“ nebo hromadným názvem „Mystery“)“²

V průběhu 19. století se naopak začínají prosazovat díla, která zdůrazňují důležitost používání vlastního rozumu a s tím spojené osvícenecké ideály, následně také realistické přístupy společenského postavení ženy v tehdejší době.

U současných autorů se objevují romantické tendence, které jsou často obměňovány a díla navazující na tuto tradici obsahují prvky nové, ovlivněné postupným vývojem ve světě, což se zrcadlí i v literární tvorbě. Proto je zajímavé pozorovat návaznosti či odlišnosti mezi současnými díly a jejich literárními předobrazy.

Cílem této diplomové práce bude srovnávací analýza známého románu **Northanger Abbey** (*Opatství Northangerské*), který napsala osvícenecká autorka 19. století Jane Austen a méně známého románu **The Summer after the Funeral** napsaného autorkou 20. století, Jane Gardam.

Budu se snažit zkoumat vazby jak mezi oběma literárními díly, tak mezi nimi a jejich literárními předobrazy: gotickým románem Ann Radcliffe **The Mysteries of**

Udolpho (*Záhady Udolfa*) a romanticko-realistickou prózou Emily Brontë **Wuthering Heights** (*Na větrné hůrce*).

V mé práci budu vycházet z charakteristiky hlavních postav, přičemž se pokusím najít souvislosti mezi jejich konkrétními zkušenostmi a jejich tendencí stylizovat se do literárních postav svých oblíbených románů. V tomto ohledu se budu zabývat tématy strachu, samoty a touhy, dále i blakeovskou polaritou nevinnosti a zkušenosti, která doprovází napětí mezi snem a skutečností ve všech zmíněných románech.

Zmíněné romány odrážejí zkušenost tzv. „rites of passage“ (přechodových rituálů), symbolickou cestu hrdinky z dětství do dospělosti.

V ději vždy dochází ke zlomovým momentům, které mohou být vyvolány změnou rodinných poměrů (smrtí jednoho či obou rodičů), změnou bydliště (dočasnou či trvalou) či nešťastnou, nenaplněnou nebo zhrzenou láskou.

A. von Gennep rozlišuje tři hlavní kategorie přechodových rituálů: rituály odluky, pomezí a slučování rituály. Odlučovací rituály (Catherine v *Northanger Abbey* či Jane Eyre ve stejnojmenném díle) bývají více rozvinuté v pohřebních obřadech (Athene v knize *The Summer after the Funeral* či Emily v *The Mysteries of Udolpho*), slučovací ve svatebních obřadech (Catherine ve *Wuthering Heights*) a pomezí mohou mít značný význam například při adopci (Catherine ve *Wuthering Heights*).³

2 JANE AUSTEN

2.1 Život Jane Austen

Jane Austen, se narodila 16. prosince roku 1775 v jihoanglickém hrabství Hampshiru jako sedmý potomek v rodině venkovského faráře v Steventonu.

Oba rodiče Jane Austen pocházeli ze starých panských rodin, takže měli přístup i do vyšší společnosti, ale dávali přednost práci na své farnosti ve Steventonu. Jane měla vzdělaného otce teologa, starší sestru a šest bratrů, kteří dosáhli dobrých postavení; dva z nich se dokonce stali admirály a bojovali ve válce s Francií.

Sama Jane Austen zdaleka nebyla „modrá punčocha“, což jasně vyplývá z její korespondence s milovanou sestrou Cassandrou. Zúčastňovala se společenských zábav v celém okolí a navštěvovala početné rodiny svých bratrů.

V průběhu osmnáctého století se nacházelo v Hampshiru velké množství bohatých farmářů a dalších příslušníků nižší šlechty, kteří se v tomto kraji zabydlovali kvůli svým finančním problémům, „*což podněcovalo rozsáhlou rodinu Austenů k pořádání častých plesů a jiných společenských akcí.*“⁴

Ačkoliv byla Jane Austen široko daleko vyhlášená tanečnice a vynikající společnice, žila jen pro rodinu a nikdy se neprovdala. V žádném případě ale nad svým údělem nezatrpkla. Naopak hrála v domě plném sourozenců a jejich dětí roli vlídné a veselé tetičky. Její venkovský život, občas zpestřovaný návštěvami lázeňského města Bath, plynul klidně a bez vzrušujících událostí. Málokdo ale tušil, že veselá a milá tetička Jane píše taky romány.

Jane Austen ztělesňovala téměř pravý ideál ženy konce osmnáctého století. Ovládala společenskou konverzaci, byla poslušná, půvabná a vzhlížela ke svému otci s veškerou vážností a oddaností. Pouze v jediném bodě se odchylovala od viktoriánského ideálu, a to v okamžiku, kdy se měla rozhodnout, zda se vdát za muže, kterého nemilovala. Jane zvolila být po zbytek života svobodná, než aby žila s někým, ke komu necítí pravou lásku. Její čest a morální zásady tedy zvítězily nad daným dekorem tehdejší doby.

Jane Austen poznala důvěrně venkovský život a později i život provinčních měst jako byl např. Winchester, kde 17. července roku 1817 zemřela na smrtelné vyčerpání způsobené vleklým zánětem.

Jane Austen představuje významnou autorku osvícenství. Ač žila v době romantismu, nebyla tímto hnutím příliš ovlivněna. Odmítala medievalismus, a zvláště sentimentalismus školy Ann Radcliffe, který byl terčem jejího častého výsměchu.

Jane Austen tak patří mezi autorky, které napomohly svým literárním přínosem rozvoji anglického realistického románu.

Již od mládí psala Jane Austen povídky, často s burleskními prvky, které byly určeny pouze pro úzký okruh členů rodiny. Inspirována dopisovou formou, napsala *Eleonoru a Mariannu* a vydala pod názvem „**Rozum a cit**“ (*Sense and Sensibility*, 1811). Také její nejúspěšnější dílo, „**Pýcha a předsudek**“ (*Pride and Prejudice*, 1813), je prepisem dnes ztraceného románu „**První dojmy**“ (*First Impressions*, 1796).

Díla Jane Austen byla vydávána anonymně. Až po její smrti přiznal bratr Henry, že právě Jane je autorkou známých knih. Teprve „**Opatství Northangerské**“ (*Northanger Abbey*, 1797), které bylo vytištěno posmrtně v roce 1818, nese spolu s knihou „**Přesvědčení**“ (*Persuasion*, 1815) její jméno.⁵

2.2 Styl Jane Austen

Jane Austen je anglická představitelka rodinného románu, takzvaného „*domestic novel*“, který zachycuje prostředí vyšších vrstev na venkově. Život zde plyne ve spořádanosti a blahobytu a největší událostí jsou vzájemné návštěvy, konverzace, společenské hry, bály a svatby.

„Avšak vnitřní dynamika těchto miniaturně precizních komedií svědčí o tom, že jejich autorka reaguje nesmírně citlivě na současný život, i když čerpá s velkou uměleckou soustředěností a kázní jen z důvěrné známého prostředí.“⁶

V souladu s tradicí klasicistní komedie usiluje Jane Austen o postižení lidských charakterů a chování. Na svět nahlíží očima emocionálně vyspělé hrdinky a chápe ho jako panoptikum pošetilosti.

Stylu Jane Austen je vlastní román na přechodu ke kritickému realismu. I přes obtížnou společenskou situaci 19. století a přes konflikty způsobené sociálními problémy se Jane Austen snaží vyhnout popisu sociálních nerovností mezi jednotlivými hrdiny a „*do jejích románů nedoléhá ohlas politických událostí či filozofických myšlenek po Francouzské revoluci.*“⁷

Jane Austen se zabývá světem lidí v jejich osobních vztazích, světem společenské prestiže, ctižádosti, předstírání a spekulací o manželství a majetku. Pohlíží na společnost zrakem satirika, a přitom neztrácí ze zřetele morální hodnoty. Zkoumá svět vždy z ženského hlediska a její poznání je založeno na hluboké znalosti lidské povahy.

Náměty všech románů jsou stejné, ale každý z nich je zcela odlišně podáván. Všechny zápletky Jane Austen se zabývají láskou, ale přímo se o ní hovoří jen zřídka. Není to důsledek nezájmu či neznalosti hlubších lidských citů, či dokonce snad pruderie, ale projev jisté rezervovanosti, dané celkovým vychováním a společenským dekorem.

Austen vytváří ve svých románech neobyčejně přesvědčivé postavy, které sleduje z nejružnějších stránek. Všechny jsou navzájem propojeny a žádná z nich není podřadná.

Nedostatky jejích hrdinů vyplývají obvykle z nesprávné výchovy, někdy z nedorozumění, které bývá postupně odstraněné hlubším poznáním a vede k nápravě i zdokonalení.

*„Austen zřídka vstupuje do děje svých románů a nikdy nekomentuje své charaktery. Děj i dialogy následně vyjadřují její myšlenky a názory.“*⁸

Jsou u ní patrný anglické i francouzské vzory, nesentimentální, realistické a ideově i citově hluboké zobrazování rodinného prostředí.

Jane Austen rozvíjí své osobité umění přímé i nepřímé charakterizace, kterou neustále upřesňuje ironickými autorskými komentáři.

Nepřímou charakterizaci uplatňuje hlavně v precizních dialozích, v nichž jednotlivé postavy dokreslují samy sebe i své partnery. Jane Austen je zkrátka mistrýní dialogů, které vynikají vybroušeným kultivovaným jazykem. V takových dialozích se často střetávají dialekticky protichůdná hlediska, osvětlující hlavní problémy románů.

Rozhodující zkouškou postav se pak stává jejich jednání, jímž osvědčují upřímnost svých slov a celkovou ryzeš nebo naopak faleš svých povah.

Je pochopitelné, že tak komplexní a dynamické charakterizační postupy se mohou plně rozvinout jen u hlavních hrdinek a hrdinů.

Avšak i vedlejší postavy, třeba plošší a statictější, nabývají u Austen neobyčejné živosti. *„Právě u nich nejnápadněji proniká její ironické a satirické ostrí, jímž dovede vyhrocovat své menší postavy až do karikurní směšnosti.“*⁹

Austen nejen mnoho viděla, mnoho cítila a o mnohém přemýšlela, ale dovedla své zážitky přetavovat do jedinečných charakterů, dialogů a scén své románové lidské komedie.

O tom, že zdaleka nepřijímala vládnoucí společnost nekriticky, svědčí pestrá sbírka vdavekchtivých dívek a jejich matek, vybíjejících veškerou svou energii v honech na bohaté ženichy, dále lenochů, patolízalů, podvodníků, snobů i úplných tupců, klevetnic i záletnic, jimiž Jane Austen své nerozsáhlé dílo vyšperkovala.

Konflikt lásky a peněz zůstal neřešitelným konfliktem kapitalistické společnosti až do moderní doby. *„Proto se znovu a znovu objevuje v nejrůznějších ideových a uměleckých zpodobeních ve velkých realistických dílech evropské literatury nejen u Jane Austen, ale také například u sester Bronteových.“*¹⁰

Styl románů Jane Austen je precizní, vyvážený a prostý. Ironická duchaplnost je jedním z hlavních znaků jejího díla, v němž zobrazuje život jako velkou komedii, „která končí úspěšně pro slušné lidi.“¹¹

3 JANE GARDAM

3.1 Život Jane Gardam

Jane Gardam se narodila v roce 1928 v Coatham, na pobřeží Yorkshire, kde se její otec věnoval učitelské profesi. Po svých studiích na University of London, v roce 1951 pracovala jako knihovnice pod záštitou Červeného kříže.

Mezi lety 1952 a 1954 se věnovala práci novinářky píšící pro *Weldon Ladies Journal* a *Time and Tide*.

Mezi knihy vydané teprve po překročení jejího čtyřicátého roku života, za něž obdržela Jane Gardam nejednu literární cenu, patří *Going into a Dark House* (1944), *Black Faces, White Faces* (1975), *The Pangs of Love and Other Stories* (1983), *Missing the Midnight: Hauntings and Grotesques* (1997), *The Flight of the Maidens* (2000).

Oblíbeným prostředím příběhů spisovatelky Jane Gardam bývá okolí Yorkshiru, kde se odehrává i příběh knihy *The Summer after the Funeral* (1973).¹²

3.2 Styl Jane Gardam

Jane Gardam patří mezi současné autorky ovlivněné postmodernismem 20. století. Na její tvorbě je patrné, že ráda experimentuje s dějovou linií příběhů, jazykem i obsahy svých knih, které se v mnoha ohledech odlišují od tradičních zápletek. Ve sborníku prací filozofické fakulty brněnské univerzity upozorňuje Milada Franková na „*the various fashionable postmodern elements which constitute the author's will to experiment.*”¹³

Její knihy jsou plné literárních odkazů na díla jejích předchůdců a předchůdkyň, obsahují myšlenky jiných autorů, kterými je tvorba Jane Gardam ovlivněna.

Žádné knize Jane Gardam nechybí silný příběh plný napětí, v některých případech obsahující sociální tematiku.

Hlavní postavou bývají ženy, respektive mladé dívky, které jsou na své životní cestě plné zlomových momentů často oddělené od rodiny či nejbližších.

„*The encounters with Gardam's characters afford the pleasure of meeting with both the ordinary and the unusual.*”¹⁴

Mnohokrát musí samy rozhodovat o svých životech, autorka jim dává volnost vyjádřit se a právě svobodou svých projevů se odlišují od tradičních hrdinek. Jane Gardam popisuje jejich příběhy natolik věrně, že její hrdinky jsou přijímány i s jejich „*ridiculousness as well as pathos.*”¹⁵

Dalším rysem tvorby Jane Gardam je šťastné zakončení celého příběhu, což je charakteristické pro všechna díla této autorky, „*they have the quality of a full stop.*”¹⁶

Obtížné situace, nutnost důležitého rozhodnutí či jiné zlomové momenty mohou na první pohled vyvolat ve čtenáři dojem, že příběh bude končit smutně, či neřešitelně, ale Jane Gardam často mnoho skrývá mezi řádky.

„*Her endings carry a positive message of something resolved, achieved or at least accepted.*”¹⁷

Oblíbenými tématy Jane Gardam bývají rodinné vztahy, láska (buď partnerská či sourozenecká), ale také ztráta víry. Jane Gardam, sama katolička, zpracovává téma víry, které hraje v ději velkou roli, avšak ne zásadní.

Jane Gardam také zdůrazňuje míru představivosti, kdy poukazuje na to, že příběhy z reálného prostředí Yorkshiru jsou vždy více či méně ovlivněné fantazií autora.

„Literature is a two-way process... people and places from the real world get into fiction.“¹⁸

Neodmyslitelný je také citlivý humor, jímž Jane Gardam doprovází svá díla a líčí život v Anglii dvacátého století, a který „undermines sadness and smugness alike and contributes greatly to the subtlety of her prose.“¹⁹

4 ROZBOR DĚL *NOTHANGER ABBEY* A *THE SUMMER AFTER THE FUNERAL*

V dalších kapitolách následuje stručný obsah obou srovnávaných děl *Northanger Abbey* Jane Austen a *The Summer after the Funeral* Jane Gardam. Budu zde také prezentovat podobnosti i rozdíly ve způsobu, jak obě autorky popisují vývoj osobnosti svých hrdinek. Ten se odráží v prožívání hrdinky, v jejích touhách, snech, představách o „nebezpečí“, ale i v přístupu hrdinky k okolnímu světu, tedy ve vnímání druhých i sama sebe. V neposlední řadě se v této části práce zaměřím na srovnání shodných a odlišných témat, která obsahují srovnávaná díla.

4.1 *Northanger Abbey*

Anglické město Bath patřilo v osmnáctém století mezi nejvyhledávanější lázeňská letoviska v celé Anglii. Jeho velkolepé plesy, divadla a velké množství obchodů lákaly k návštěvě mnoho lidí různých společenských vrstev, mezi něž patří i hrdinka knihy Jane Austen *Northanger Abbey*.

Catherine Morland, dcera venkovského faráře, přijíždí do Bath a v nezvyklém prostředí se vedle vítaných radovánek setkává s nejednou nesnází. Hlavu má popletenou hrůzostrašnými gotickými romány, což byla tehdejší oblíbená dívčí četba, a často vidí i ve zcela běžných úkazech romantické drama.

Catherine přijíždí na návštěvu do skutečného středověkého opatství, přebudovaného v panské sídlo, kde se dostává do mnohých směšných a nelehkých situací. Nejtrapněji působí její podezření, že zámecký pán buď krvežíznivě odpravil, nebo někde vězní a mučí svou ženu. Ve skutečnosti se ukazuje, že tajuplný zlosyn je docela obyčejný novodobý podnikavec, jehož hlavní vášní není aristokratická perversita, ale docela přízemní peněžnická vypočítavost a bezohlednost.

Podobná překvapení vedou mladou hrdinku k tomu, že se postupně učí odlišovat výmysly od pravdy, a to nejen v literatuře, tak především v životě a její bystrý rozum jí nakonec ukáže správnou cestu a celý příběh končí šťastně.

Northanger Abbey vznikl z dobové literární polemiky. Austen tu jednak paroduje fantastické výmysly soudobých gotických románů, ale ještě více se vysmívá

senzacektivosti čtenářů, kterým hrůzostrašné příběhy docela pomátly hlavu. Austen se vysmívá falešné sentimentalitě a idealizování.

„Dílo Jane Austen je přímým útokem na román The Mysteries of Udolpho a mnohé jeho postavy jsou parafrázemi charakterů z tohoto populárního díla Ann Radcliffe.“

20

Jane Austen při líčení svých postav neopomene kritiku vyšších středních či šlechtických rodin, jejich způsobu chování a myšlení. Za zmínku stojí například neurvalé a primitivní vyjadřování Johna Thorpa, který reprezentuje vyšší šlechtu. Dalším příkladem může být samotná Catherine, jíž zabírají spoustu času úklony a úsměvy, či její „věrná“ přítelkyně Isabella, slibující, že Catherine bude mít mnohem a mnohem radši než dvě rodné sestry poté, co se provdá za jejího bratra Jamese.

4.1.1 Catherine

Hrdinka románu Jane Austen, Catherine Morland, ztělesňuje upřímnou, bezelstnou, naivní mladou dívku, která je ovlivněna četbou módních gotických románů. Díky tomu si vytvoří zkreslené představy o světě, které trpka zkušenost pomůže opravit a zbaví dívku všech iluzí, čímž ji pomůže vyspět, jednat racionálně a nespolehat se tolik na druhé.

Život Catherine a Jane Austen se nápadně podobají. Obě pocházejí z rodin duchovního. Nejsou také jedinými potomky, ale vyrůstaly v rodině plné dalších sourozenců, s kterými mají velmi pěkný vztah, což může být náhrada za matku, která jak u Catherine, tak u Jane plní roli rozumné, praktické ženy, která je hlavně oporou svého muže než věrnou kamarádkou svých dětí.

Jane Austen se vysmívá způsobu, jakým její předchůdci a předchůdkyně chápali úlohu hlavního hrdiny svých děl.

Z díla *Northanger Abbey* je zřejmé, že na úděl hrdiny se nelze připravit. Tím se může stát kdokoli průměrný, a ne pouze jedinec vynikající nad ostatními svými výjimečnými schopnostmi. Důležitý je pouze fakt, že hrdinka musí mít v každém příběhu svého hrdinu.

„But when the young lady is to be a heroine, the perverseness of forty surrounding families cannot present her. Something must and will happen to throw a her in her way.“

„There was not one family among their acquaintance who had reared and supported a boy accidentally found at their door; not one young man whose origin was unknown.“ ²¹

Catherine patří sice mezi několik osob, které oplývají zdravým rozumem, nevyčnívá ale nijak svým chováním či vzhledem. Austen tedy pouze konstatuje, že Catherine ve svých patnácti letech dospěla do věku, kdy je hodna role hrdinky, aniž by musela svojí jedinečností vyčnívat nad ostatními. Ještě k tomu se ani svými schopnostmi, ani svým chováním nijak nepřibližuje ideálu ženy na konci osmnáctého století.

V deseti letech byla Catherine podle Austen málo vybavena na svoji roli hrdinky.

*„Not less unpropitious for heroism seemed her mind.. she had no taste for a garden...she never could learn or understand anything before she was taught, and sometimes not even, for she was often inattentive, and occasionally stupid.“*²²

Catherine neměla nadání na kreslení, ale hrála na spinet, byla nehádavá, milá a neměla zlé srdce.

V patnácti letech nastává podle Jane Austen výrazné zlepšení, kdy Catherine začíná toužit po plesech, začíná být *„pretty to-day.“*²³. Od svých patnácti do sedmnácti let se Catherine přece jen pomalu připravuje na roli „hrdinky“. V tomto věku nastává pro Catherine velký zlomový moment, který je způsoben jejím pobytem v městě Bath.

Catherine během svého pobytu vzdáleného od domova prožívá opakovaně pocit strachu, samoty a touhy, pokaždé však v jiné podobě. Je nucena čelit všem těmto nepříjemným situacím, na což není zvyklá a působí jí to tedy zprvu problémy. Za dobu pouhých čtrnácti dnů se z důvěřivé nezkušené dívky stává vlivem okolí a podmínek samostatně uvažující mladá dáma, která si jenom díky vlastním silám a schopnostem vybojuje svoje štěstí.

STRACH

Téma strachu se objevuje v *Northanger Abbey* v několika podobách a situacích spojených s popisem nástrah a nesnází, kterým musí hrdinka čelit, s radovánkami proslaveném městě Bath a tamními plesy, následnou vzrušující cestou do Gloucestershiru a pobytem u rodiny Tilenyů, jenž končí obavou o zachování cti Catherine.

Poprvé se motiv Catherineiných obav objevuje při samotné cestě do lázeňského města. V popisované pasáži se nejedná o typickou bázeň z něčeho temného a děsivého. Hrdinka se obává eventuální loupeže či přepadení, zároveň je to její nevyslovené přání a ve skrytu duše doufá, že se jistě přihodí něco „vzrušujícího“ jako z románu.

Catherine neustále očekává uchvacující zázrak, o kterém pojednává *The Mysteries of Udolpho* či různé gotické romány. Na své všední cestě do lázeňského městečka nepřichází „*neither robbers nor tempests..., nor one lucky overturn to introduce them to the hero.*“²⁴

Následuje Catherinin strach z neznáma, setkání se s lidmi z vyšší společnosti a obavy vyplývající z nezkušenosti dívky, z neznalosti poměrů a konverzačních témat zdejších obyvatel a účastníků častých plesů. Tuto situaci neusnadní ani fakt, že se Catherine dosud nenavykla spoléhat na vlastní úsudek a neměla představu, jací mají lidé být.

Poprvé v životě též musí Catherine čelit obavě z možné konkurentky ucházející se o jejího milovaného muže. Nyní, podle slov Austen, nastává správná chvíle, kdy je autorce dovoleno „*dismiss the heroine to the sleepless couch which is the true heroine's portion.*“²⁵

Catherinina bázeň tím samozřejmě nekončí a je vystřídána směsicí pocitů euforie a děsu v okamžiku, kdy se jí dostává nabídky pobytu v northangerském opatství.

Poté, co ji Henry děsí svými hrůzostrašnými průpovídkami a gotickému románu se podobajícími popisy, je Catherine lapena nedočkavostí a očekáváním. Dostavuje se však jediné zklamání z starobylé tvrze, její moderního zařízení a klidných komnat. Catherine má ale mysl zaujatou představou děsu obsaženého v *The Mysteries of Udolpho*, a proto si všechny své zážitky emocionálně podbarvuje a úmyslně se

zahaluje do černé roušky. Nepomůže jí ani snaha Henryho, aby se nenechala tolik ovlivňovat svými představami.

Po svém setkání s generálem Tilneym Catherine usuzuje, že tento tajemný muž jistě zabil svou ženu, nebyl k ní laskavý, naopak choval se nepochybně velmi krutě. „ *What had been terror and dislike before was now absolute aversion.*“ Ona o tom ví své, „ *She had often read of such characters.*“²⁶
„ *It was the air and attitude of a Montoni.*“²⁷

Catherine v zajetí hrůzy pátrá po příčinách zesnutí paní Tilney a dozvídá se, že náhle onemocněla a před devíti lety odešla ze světa. Catherine má ale podezření, že paní je z neznámých příčin vězněna a nelítostný manžel ji v noci zásobuje prostou stravou.

Henry ale vyvrací Catherine její děsivé myšlenky a svým chováním ztělesňuje jednu z nejdůležitějších osob, kteří pomáhají hrdince uvědomit si realitu a tím změnit svůj přístup k životu.

„ *Remember the country and the age in which we live. Remember that we are English...Consult your own understanding, your own sense of the probable, your own observation of what is passing around you.*“²⁸ radí hrdince Henry a Catherine se svému nápadníkovi se slzami v očích a hořkým zahanbením omlouvá.

Nyní nastává zlomový moment, kdy si Catherine uvědomuje, že nesmí spojovat svoje romantické představy s reálným životem.

„*The visions of romance were over. Catherine was completely awakened*“²⁹

Henryho promluva jí otevřela oči a ukázala nesmyslnost jejího fantazírování jasněji než všechna předchozí zklamání.

„ *Most grievously was she humbled. Most bitterly did she cry. It was not only with herself that she was sunk, but with Henry. Her folly, which now seemed even criminal, was all exposed to him, and he must despise her for ever.*“

„ *She hated herself more than she could express.*“³⁰

Po neopakovatelných zážitcích příjemného, nebo naopak negativního rázu nastává prudký zlom ve vtipném vyprávění Jane Austen, kdy je Catherine v minutě vyhoštěna z opatství a musí se co nejdříve z místa vystěhovat a vrátit se domů.

V této chvíli se schyluje k patrně největšímu skutečnému strachu hlavní postavy příběhu a není jím ani několikahodinová cesta v osamění, ani hrůza z temné noci,

avšak smutek z odloučení od milované a milující osoby a panika z úplné ztráty v podobě trvalé samoty.

Catherine si v této chvíli pravděpodobně poprvé uvědomuje svoji čest, vážnost a poctivost a cítí se neprávem zahanbena a bez jediného vysvětlení zavržena.

SAMOTA

Motiv samoty není v díle *Northanger Abbey* tak patrný, jako je tomu v knize *The Summer after the Funeral*.

Northanger Abbey obsahuje vtipné ironizující podtóny veškerého dění, neusiluje tolik o vyvolání pocitu lítosti a žalu u čtenářů, nýbrž jemně paroduje život ve Velké Británii své doby. Přesto se hlavní hrdinka cítí sama ve několika důležitých momentech, kdy se vydává osamocena na dvoutýdenní cestu bez svých rodičů. Nejedná se ale zcela o naprostou izolaci od lidí, poněvadž ji zprvu na každém kroku doprovází paní Allen, „*more established and older friend*“ Isabella, či starostlivá a upřímná Eleonor.

Pocit odloučení se dostavuje v Gloucestershiru, kde si rodina Tilneyů vede svůj přesně načasovaný život, z kterého je Catherine násilně vytržena a je nucena opustit místo bez možnosti jakéhokoliv doprovodu.

Catherine už ale není tak vystrašená a naivní jako při odjezdu do Bath, nabrala za tu dobu mnoho zkušeností, naučila se jednat sama bez cizí pomoci, rozhodovat sama za sebe a samota jí není na obtíž už z toho důvodu, že na ni nemá čas myslet. Rozumově se snaží vysvětlit si možné důvody, které vedly k jejímu náhlému odjezdu a nepodléhá již tolik své fantazii.

Posléze se Catherine opětovně zabydluje doma ve Fullertonu a matka si jako první všímá změny osobnosti své dcery.

„*Catherine, you always were a sad little shatter-brained creature; but now you must have been forced to have your wits about you.*“³¹

Catherine „*tried to feel an interest in her own amendment*“³² a zároveň si uvědomuje, že rodina nechápe její rozpoložení, odloučenou lásku a ocitá se v izolaci, která je umocněna jejími pocity, že s ní nikdo není schopen sdílet její city a touhy. I přes obětavost své dobrotivé matky nenachází Catherine nikoho blízkého, kdo by jí poradil a vyslechl a tím se cítí duševně oddělena od ostatních.

„*Her parents seeing nothing in her ill looks and agitation but the natural consequence of modified feelings...They never once thought of her heart.*“³³

„*Catherine's feelings contradicted almost ever position her mother advanced.*“³⁴

TOUHA

Křehká, útlocitná a lidskou závistí nezkažená hrdinka knihy Jane Austen se stylizuje do své ještě křehčí a útlocitnější vrstevnice Emily ze *The Mysteries of Udolpho*, přičemž bez přestání doufá ve splnění všech svých tuh a přání.

Stejně jako Emily či Athene Price v *The Summer after the Funeral* touží po věrné, nesmírné a celý život trvající lásce, po přátelství, které nezná hranic, po pocitu, že někam patří.

Catherine Morland navíc věří, že musí nezbytně zakusit pokud ne navlas stejný osud, jaký prožila Emily, tak alespoň jemu blízký úděl plný náležitého taje a děsu. Ustavičně si vymýšlí záminky, jak toho dosáhnout, avšak bez zdaru. Ačkoliv jí rozum radí, že skutečnost se může odlišovat od jejích představ, nechá se vést svojí fantazií.

*„Catherine sometimes started at the boldness of her own surmises, and sometimes hoped or reared that she had gone too far; but they were supported by such appearances as made their dismissal impossible.“*³⁵

Patrná je také touha Catherine stát se dobrou společnicí, touží se adaptovat na temnější prostředí, zapadnout do kolektivu svých zkušenějších a „světa znalých“ přítelkyň a být obdivována na bálech všemi muži.

Poté, co ji dva muži nazvou krásnou dívkou, získává Catherine poprvé dojem, že je schopna zapůsobit na své nové okolí.

*„She felt more obliged to two young men for this simple praise, than a true-quality heroine would have been for fifteen sonnets in celebration of her charms, and went to her chair in good-humour with everybody, and perfectly satisfied with her share of public attention.“*³⁶

Catherine usiluje o přijetí do vyšší společnosti a nezabrání jí tomu ani fakt, že si uvědomuje, že toto prostředí jí není blízké, což je patrné z její návštěvy prvního plesu.

*„Catherine began to feel something of disappointment; she was tired of being continually pressed against by people, the generality of whose faces possessed nothing to interest.“*³⁷

Catherine je zprvu ochotna zaplatit jakoukoliv cenu za to, že bude svým okolím kladně akceptována, nepoužívá dostatečně svůj rozum a mnohdy bývá lehce obelhána. Po několika nepříjemných a zdánlivě bezvýhodných situacích, do kterých ji dostanou její noví přátelé, se Catherine vnitřně bouří, což způsobuje výraznou

změnu v jejím chování a učí se tím také reagovat na okolní svět a vidět věci v pravém světle bez růžových brýlí a bez vlivu její oblíbené četby.

Catherine sice touží navždy zůstat pohromadě se svojí láskou, ale v okamžiku, kdy přichází nařízení, že musí být odděleni, sice prožívá hoře a smutek, ale proti svému údělu nic nedělá, nebojuje, přizpůsobuje se situaci a nesnaží se ji jakkoliv vyřešit.

*„ She paused a moment, and with quivering lips just made it intelligible that she left ‘a kind remembrance for her absent friend’ ...she darted across the hall, jumped into the chaise, and in a moment was driven from the door. “*³⁸

Opakem je například Catherine ve *Wuthering Heights*, která bojuje do poslední chvíle, aby jí nebyla upírána její práva na lásku a svobodu, i když kolikrát v takových případech, kdy je zřejmé, že situace nemůže být vyřešena v její prospěch

Catherine Morland prožívá za pouhých čtrnáct dnů mnoho zlomových momentů, které jí pomáhají rychleji vyspět. Díky novým zážitkům a vlivu okolního světa nakonec zjišťuje, že její nadměrná představivost jí nepomůže při rozhodování a řešení problémů v každodenních situacích a tím si Catherine uvědomuje důležitost používání vlastního rozumu. Vyzrává teprve poté, co začíná nový život, osamostatňuje se, učí se spoléhat jen na sebe, uvěří ve své vlastní schopnosti a nehledá životní vzory v ani v literární tvorbě, ani ve svém okolí.

4.2 *The Summer after the Funeral*

Příběh knihy *The Summer after the Funeral* se odehrává v rodném místě Jane Gardam, v Yorkshiru, v rodině duchovního. Otec tří dětí, Alfred, náhle umírá a tím vyvolává nesmiřitelnou ztrátu u svých příbuzných. Každý z členů rodiny se s danou situací vyrovnává po svém, pro každého to však znamená zlomový okamžik života. Jane Gardam vykresluje změnu v chování jednotlivých postav celého příběhu, kterým reagují na odchod Alfreda a také odhaluje, že vztahy v rodině nejsou v jádru tak ideální, jak by se mohlo zdát na první pohled. Téměř všechny ženy v domácnosti uznávaného faráře a celé jeho okolí si ho nesmírně vážily, obdivovaly, jedinou výjimkou tvoří Primrose žijící s matčinou přítelkyní Sybil. Alfredův syn Sebastian si je také vědom toho, že se dění vždy točilo jen kolem otce, jemu nikdo dostatečně nevěnoval pozornost, díky čemuž si k svému otci postupně vypěstoval odpor.

Pro rodinu Priceů nastává nyní strastiplné období, jsou nuceni se do šesti týdnů vystěhovat, neboť jejich místo má dle církevních zákonů obsadit jiný farář. Matka se tak ocitá v těžké situaci, má povinnost zabezpečit své potomky, opatřit jim nové bydlení a zároveň je ušetřit rozruchu a tlaku po manželově smrti. Umístí tedy své tři děti ke známým a přátelům, kteří jim mají na přechodnou dobu nahradit rodinu a klid. Mezitím matka shání další domov a se svými dvěma dcerami a synem komunikuje formou dopisů. Potomci jsou tedy donuceni starat se sami o sebe, vyrovnávat se s životní ztrátou sami, i když jim přístřeší nad hlavou poskytují rodinný příslušníci a přátelé.

Přes různé nepříjemné situace, kterým musí rodina i nadále čelit, příběh končí opětným šťastným shledáním celé rodiny a zjištěním, že život jde dál i přes bolavou trhlinu v srdcích Priceů způsobenou ztrátou blízké osoby.

4.2.1 Athene

Hlavní postavu *The Summer after the Funeral* ztělesňuje pozoruhodná mladá šestnáctiletá Athene, dívka svým okolím milovaná a obdivovaná, jež je vynikající studentkou a mezi rodinnými příslušníky se pohybuje bez jakýchkoli problémů.

„She had been liked by her elder brother, not resented by her younger sister, was uncritical of her parents and adored the rectory and village that she lived in.“

*„She was a girl you remembered.“*³⁹

Přestože se často musí starat o svoji mladší sestru Phoebe, nechová se k ní pedantsky.

Zkrátka působí *„like an angel“*⁴⁰ či *„cherished sister“*⁴¹, která *„never gives a thing“*⁴², jak se o ní vyjadřuje bratr Sebastien.

Athene je asi nejvíc z celé rodiny poznamenána smrtí otce. Její blízký vztah k otci, kterému bylo při Athenině porodu sedmdesát let, se projevuje nejen jejich pravidelným dopisováním z internátní školy, kam byla dívka v deseti letech umístěna. Otec s Athene trávili mnoho času procházkami v lese či na blatech a Athene se otci velmi často svěřovala se svými problémy a trápeními.

*„She spent as much time with her father as possible, being charming, smiling, going walks with him. They were a usual sight in the holidays walking about the woods...tall and lively and talkative both of them.“*⁴³

Athene postrádá po otcově smrti dostatek pozornosti, lásky a pochopení, což vede k utvoření imaginárního světa ovlivněného literární četbou, kam Athene nevědomě utíká.

K matce nenašla Athene nikdy tu správnou cestu. Důvodem mohla být rozdílnost jejich povah. Matka působí na své okolí roztěkaně, s ostatními jedná pouze pomocí rozkazů a zákazů, což Athene stejně jako její sestře nevyhovuje. Athenin vztah k matce může být také způsoben nástupem Athene na internátní školu. Athene byla nucena naučit se spoléhat na sebe, řešit své problémy hned a nepočítat s pomocí rodinných příslušníků, které od ní dělila dálka.

SETKÁNÍ

Jedním z hlavních rysů *The Summer after the Funeral* je neustálá změna místa, v kterém děj knihy probíhá. Celý příběh je postaven na hrdinčině nepřetržitém putování, poznávání nových tváří a povah utvářejících její pohled na život a formující její osobnost.

Poslušná dcera se vydává na matčin příkaz za tetou Posie, bohatou duchovní, stále rozzářenou slečnou ve věku Atheniny matky, kterou vlastně Athene vůbec nezná.

*„Athene remembered that Posie had not actually written to her about the visit- all instructions had been in her mother's letter.“*⁴⁴

Athene a Posie nemají mnoho společného, vážne jim komunikace. *„The quiet room grew quieter with only an occasional clink or murmur“*⁴⁵ a Posiin přílišný důraz na přesnost Athene vyvádí z míry. Ačkoliv teta působí vyrovnaně a spokojeně *„It's lovely to have you, dear...I'm never frightened of anything really. I'm very lucky.“*⁴⁶, opak je pravdou. Athene se zde necítí dobře, cizí prostředí a chování tety v ní vyvolává hrůzu, a tak se rozhodne Posie opustit.

*„I shall die. It is limbo. I am dead already. I must go. I can't stay here. I can't.“*⁴⁷

Ani další matčina známá, která má za úkol poskytnout Athene přístřeší, není blízká hrdinčině srdci. Popis krajiny naznačuje, co bude zřejmě následovat.

*„dismal sky...dead as January...not a soul in sight... cold.“*⁴⁸

Sybil se jeví zpočátku stejně vyrovnaně jako Posie, avšak její labilní povaha vyjde na povrch po Athenině střetu s lesbicky zaměřenou Primrose, která nesnáší Athenina otce a tím i Athene samotnou.

*„Are you like the old man? Good looking old codger wasn't he?.. Reason being of course his heart wasn't in the job...Is your mother over it yet? Not a penny I suppose?“*⁴⁹

Sybil představuje ženu, jež není směřená se svým způsobem života projevující se v jejím podřízeném postavení. Athene dochází po chvíli k závěru, že ani zde nikdo nestojí o její přítomnost a Sybil jí potvrzuje její domněnku. *„I ought to have said don't come. I did try to tell your mother it wouldn't do but somehow I never can tell your mother things when she's got her own plans.“*⁵⁰ Na rozdíl od křehké Sybil se Athene rozhodne vzepřít panovačné Primrose a otevřeně jí řekne, co si o její osobě myslí. *„You are the ghastliest woman... I have ever met in my whole life.“*⁵¹ Setkání s Primrose znamená výraznou změnu v Athenině přístupu k okolním lidem. Poznává,

že nikdy předtím neměla tak špatnou zkušenost či vážný konflikt s někým, kdo by byl blízký její rodině. Athene si na druhou stranu uvědomuje, že i jiní lidé mají své problémy a pocítují někdy větší smutek než ona. Hrdinka nechápe, jak si může Sybil nechat řídit život člověkem, ke kterému cítí odpor („ *I am absolutely sick of Primrose...I hate Primrose Clarke,*“⁵²) a rozhodne se ukončit svůj pobyt u matčiny kamarádky. Athene ale v tento moment netuší, že jí čeká možná nejotřesnější okamžik v celém dospívání. V bouři se setkává s malířem, Basilem, který jí nabídne střechu nad hlavou. Athene je vyčerpaná, unavená a bezradná, tak nabídku přijímá. Zpětně po tomto pobytu si hrdinka vzpomíná, že se jí tento muž pod prvotní záminkou malování pokusil znásilnit („ *Can one stop being a virgin and not know?*“⁵³)

„*He was such an ugly man... She had been sitting for ages without her stockings, lying back in the chair, and only his breathing and whistling through his (oh Lord) lips.*“⁵⁴

Otřesný zážitek, na který nelze reagovat jinak než opětným útekem, zanechává v Athene neopakovatelné pocity bezmoci, strachu a ponížení a vyvolává také Atheninu rostoucí nedůvěřivost k cizím lidem.

Hrdinka si je ale vědoma slibu, který dala matce. Znamená to pokračovat ve své cestě za další tetou a Athene si nepřeje nic jiného, než ukončit zde svoji dlouhotrvající pout' a své nekonečné strasti. V příběhu však dochází k opakovanému zlomovému momentu, hrdinka tetu Boo nenachází a ocitá se znovu sama bez jakékoliv pomoci a prostředků. Popis místa, kde má Athene trávit následující dny je symbolicky vyjádřen jako místo vhodné „ *for an army with banners.*“⁵⁵ Zdejší prostředí působí na Athene nehostinně, necítí se zde dobře a bezpečně. Jedinou útěchou v dané situaci je setkání Athene se svým vybájeným hrdinou, Henrym. Díky své nedůvěřivosti sice hrdinka zprvu jedná opatrněji a Henrymu tolik nevěří. Postupně se ujišťuje, že od Henryho nehrozí žádné vážné nebezpečí, neovládá svoje city, bezmezně jim podléhá a je přesvědčena, že její láska je opětována. Athene začíná spojovat s jeho osobou příchod klidu a vyrovnanosti, které tak dlouho postrádala. Podléhá opět sebeklamu, že našla svojí nekonečnou lásku, avšak Henry raní její mladé nezkušené srdce tím, že jí zatajil, že má manželku a je otcem dvou dětí.

STRACH

Téma strachu je neopomenutelnou součástí celé knihy *The Summer after the Funeral*. Prvotní strach je spojen s osobností hlavní hrdinky, která se obává, aby nezklamala důvěru, kterou do ní neustále vkládají ostatní rodinní příslušníci a přátelé. Aniž by si to uvědomovali, vystavují ji tím psychickému i fyzickému tlaku, které ji stále více oslabují. V Athene tato skutečnost vyvolává pocit, že nenalezne pantera pro život, který by odpovídal jejím vysokým požadavkům. Okolní prostředí počítá s hrdinčinou dokonalostí a stejné nároky tak Athene klade i na své partnera. Podvědomě také hledá muže, jenž by se svými povahovými rysy přibližoval jejímu otci. Ten se v Atheniných očích a každé situace rozhodoval správně, byl svým okolím respektován a znamenal pro hrdinku mužský vzor. Po jeho odchodu Athene ztratila i kousek svého srdce, pocit spřízněnosti a nyní cítí, že nikam nepatří a nikdo pro ni nemá pochopení.

Patrný je také hrdinčin strach z dospělosti. Po strašném zážitku s Basilem se Athene obává, že není ještě připravena řešit problémy spojené s dospíváním, a že není připravena jednat bez pomoci druhých. Tento strach jde ruku v ruce s obavou ze ztráty nevinnosti a ztráty světa představivosti a fantazie, ke kterému Athene tolik upínala svoji mysl, když se cítila nejhůř. Najednou si všímá, že její milovaná blata a vřesoviště mohou způsobovat mnoho problémů, stejně jako si uvědomuje, že bouře nepůsobí pouze romanticky a krásně. Athene se v mnoha případech musí vydávat na cestu i přes nepřízeň počasí, v době dešťů, chladu, aniž by se na své putování mohla jakkoliv připravit. Hrdinčino zjištění, že realita se podstatně liší od jejich představ, napomáhá jejímu rychlejšímu dospívání a realističtějšímu pohledu na život.

V průběhu celého příběhu se u Athene také stupňuje strach o její rodinu. Po otcově smrti byli všichni sourozenci vysláni k různým příbuzným, ale až díky této extrémní situaci si hrdinka uvědomuje, jak se bojí, že se jejich životní cesty rozejdou, jejich kontakt se naruší a všichni tři sourozenci odcizí. Athene se těší na společné setkání a v momentě, kdy přemýšlí o sebevraždě, zjišťuje, že nechce přijít o svoji rodinu, uvědomuje si, jak bolavou ránu by svým příbuzným způsobila a rozhoduje se žít dál.

SAMOTA

Téma samoty se prolíná celým příběhem Jane Gardam. První zmínka o smrti Athenina otce je neodmyslitelně spjata se skutečností, že hrdinka ztrácí nejen starostlivého otce, důvěrného přítele, životního rádce, ale také psychickou oporu. Náhle si připadá mezi rodinnými příslušníky jako cizinka, která se snaží řešit pocit osamění tím, že si vytvoří svůj vlastní svět fantazie obsahující její touhy a představy. Tento svět má Athene nahradit postrádanou osobu otce, ke kterému Athene upínala svoji pozornost, když byl ještě naživu.

Matčiny plány spojené s Atheninými návštěvami všech nevyrovnaných a se svojí osobou nespokojených příbuzných znamenají pro hrdinku únik před problémy, v nichž nejvíce pociťuje svoje osamocení. Cestování s sebou přináší jiné myšlenky, které se Athene honí hlavou, zároveň ale způsobuje nové starosti, kterým hrdinka musí čelit a Athene stále doufá, že se její osamocená duše naplní jinými příjemnými pocity. Postupně si ale uvědomuje, že se její odlišnost od ostatních ještě více prohlubuje. Nikdo nesdílí její názory, nikdo nepociťuje to, co ona, nemá nikoho, kdo by vyslyšel její přání a prosby.

*„ She couldn't ring Sybil. That was certain. She couldn't ring Posie; she had cadged enough. She couldn't ring Beams...She couldn't ring Seb...She couldn't ring her mother... She couldn't ring Boo...But she had the feeling that there was someone she ought to ring.“*⁵⁶

Athenin smutek a nepokoj v duši se postupně stupňují a Athene začíná vzdávat naději na prolomení své samoty. Při úplném vyčerpání svých sil a naprostého pocitu beznaděje vstupuje do děje osoba, jež na dočasnou dobu naplňuje bolavé místo v Athenině srdci. Hrdinka opět nachází sílu žít, vychutnává si svoji existenci a na několik dnů dosahuje stavu naprosté spokojenosti.

*„ She thought, I am absolutely happy with him. I know all the things to say. Everything I say is all right.“*⁵⁷

Přeje si, aby se zastavil čas, nechce myslet na žádné problémy, které ji sužují a touží si vychutnávat opět nabyté souznění s jinou osobou.

*„I don't want my birthday. I just want to be here. Just like this.“*⁵⁸

Bohužel i po období štěstí se dostavuje zklamání v nitru Atheniny duše, díky němuž je hrdinka nucena se zamyslet nad svým chováním, svými hodnotami a schopnostmi. Pouze díky této stěžejní situaci si Athene uvědomuje svoji důstojnost.

„ I am Athene Price. Soon I will be a Scholar of Lady Margaret. I intend to be a Scientist. I have a deep understanding of the work of Emily Brontë.“ ⁵⁹

Athene dochází ke zjištění, že již ke svému životu nepotřebuje mít neustále vedle sebe oporu rodičů nebo jiné blízké osoby, které jí mají ukazovat směr, jakým se má ubírat její život. Až nyní si je jistá, že pouze stačí vážit si sama sebe, být sobě dobrou rádkyní a v době nesnází se spoléhat na vlastní síly.

TOUHA

Po smrti svého otce Athene podvědomě hledá někoho, kdo by se svým přístupem k životu přiblížil otci. Athene touží sdílet s někým společné zájmy a touhy, což se projevuje v její stylizaci do spisovatelky Emily Brontë. Její pocit, že prožívá stejný život jako Emily Brontë, je vyvolán náhodným spatřením obrázku spisovatelky Emily Brontë a Athene si všímá, že osoba na obrázku se jí nápadně podobá.

„*A tense-looking gathering with great black eyes...Isn't she like me?*“⁶⁰

Následně podléhá pocitu, že ona a Emily Brontë jsou tatáž bytost a zjišťuje,

„*that she had lived before.*“⁶¹

Athene objevuje shodné rysy v životě Emily Brontë, které jí připomínají ji samotnou.

„*I know I do like her. I like her very much. And I do look like her. And the bread-being so good at making at bread- that's me. And the moors. And the stone floors. The dove cote, the great long walks in the rain and the storms. I adore storms. There is just the wicket between our house and the churchyard, just like theirs.*“⁶²

Přesto si dokáže alespoň na chvíli rozumově vysvětlit, že nelze spojovat reálný život se světem literatury.

„*Rubbish. We're not on the moors. Our house is lovely- all sun and open doors and big fires and cheerful, not like that miserable place.*“⁶³

„*My God! I am possessed. I am insane.*“⁶⁴

Její touha sdílet s někým stejný život je ale silnější než ona sama a výsledně svému pocitu podléhá.

Athene také touží po spalující lásce, kterou popisuje Emily Brontë v *Wuthering Heights*. Přeje si potkat svého tajemného Heathcliffa, do kterého se zamiluje a doufá, že je nikdy ani smrt nerozdělí, jako je tomu ve *Wuthering Heights*. Její touha je částečně naplněna, když se před ní objevuje a opět mizí „tajemný Heathcliff“, kterého spatří v bouři při svém pobytu u tety Posie. Athene, ovlivněna četbou *Wuthering Heights*, utíká do světa fantazie a představuje si, že mladík ztělesňuje její tajemnou lásku.

„*For on the summer-house steps stood Heathcliff. He said nothing but continued to stand watching her, leaning against the tree-trunk door frame, smoking a cigarette. His eyes were heavy and sleepy, his hair very thick and long, his mouth discontented, rather curly, clearly cut.*“⁶⁵

Hrdinka zprvu v této situaci jedná jako naivní nezkušená platonicky zamilovaná dívka. Vsugeruje si pocit, že je zamilovaná a danou situaci řeší tím, že si napíše si na kousek papírku „ *My darling, I love you, I adore you. I want you. My darling my darling my darling. Always- Athene.* “⁶⁶

Athenina láska se zcela nenaplnuje ani při prvním milostném zážitku. V zápětí, co jí Henry vyzná lásku „ *I suppose you know that I have fallen in love with you.* “⁶⁷, se o něm Athene dozvídá pravdu. Až nyní si uvědomuje, že ani tento muž není princ z pohádky, kterého si vybájila a přála, ale že je už sedm let ženatý a má dvě děti, čímž Athene velmi raní a způsobuje bolavou ránu v jejím nevinném srdci. V daný okamžik není Athene schopna zvládnout situaci s chladnou hlavou, popletena svojí oblíbenou četbou a ovlivněna city nedokáže používat dostatečně svůj rozum.

„ *I love you, too, ' she said. 'You fool, you know it's so. How can you. '...We must stay together. I must stay with you for ever.* “⁶⁸

Poté, co dojde k tomuto velmi výraznému zlomovému momentu se Athene uzavře před okolním světem, opouští svoji rodinu a teprve v okamžiku, kdy je uvažuje o sebevraždě, si uvědomí, že nemůže řešit problémy útekem, či smrtí, ale tím, že se s nimi bude muset vypořádat sama, čelit jim a ustát i případnou smrt v rodině nebo zklamání v lásce. Osobnost Athene se mění a hrdinka po návratu domů už tolik nedychtí po častých procházkách po blatech a v lese v době dešťů, její láska ke klavíru je ta tam a nelze si nevšimnout Atheniny nepřehlédnutelné změny a klidu, jenž u ní dříve její blízcí tolik postrádali.

Nenaplněna též zůstává Athenina touha spatřit civilizací nenarušené dějiště vyrůstání a smrti Emily Brontë, které ve výsledku nepůsobí nijak tajemně či nedostupně. Autobus do tohoto kraje jezdí každý den a návštěvníkům z celého světa se naskytuje možnost si Emilyino lože a celý pokoj prohlédnout. Místo očekávaného nadšení přichází obrovské rozčarování a Athene zdejší kraj s pláčem opouští.

Odhalení tajemství spojeného s northangerským opatstvím očekává také hrdinka Jane Austen, která od začátku příběhu dychtí po pobytu v tomto záhadou opředeném místě. Stejně jako v případě Athene ale dochází k jejímu rozčarování, způsobeném racionálním vysvětlením veškerých záhad a poznáním a pochopením holé reality.

K velkému zklamání dochází i v momentě, kdy se její milovaný Henry vyjadřuje o návštěvnících zdejšího kraje.

„ *I like their faces and pearls and fur-felt hats and permanent Wales...And their ornaments. The claws of their tam o'shanter and fish-bones brooches.* “⁶⁹

Ahene je překvapena jeho postojem, myslela si, že jsou spolu duševně spojeni, ale zjišťuje, že se jejich názory mění. Ona by naopak očekávala jiný typ lidí, které zajímají záhadné sestry Brotěovi. Athenina deziluze ale pokračuje.

„ Oh no! Look, you can see other places, other villages on the hills. It's not moors.“⁷⁰

„It's such a colour.“⁷¹

Athene čekala na „desolation a wilderness“⁷², ne na barvami hrající dům zasazený doprostřed civilizace. Athene si uvědomuje svůj omyl. Nechala se ovlivnit svojí představivostí, nedokázala se přizpůsobit realitě a teď musí nevyhnutelně přijít zklamání. Vše, co vidí okolo sebe, jí připadne nepřijatelné a tím, že je schopna postupně pochopit skutečnost, vyzrává a stává se vnitřně silnější.

Ačkoliv Athene neustále v něco doufá a touží po naplněné lásce, ale i po zachování stejného způsobu života, který vedla v době, když žil ještě otec, její přání zůstávají nesplněna. Okolní svět přinášející s sebou četná úskalí spolu s požadavky rodiny (vyplývající z Atheniny všem známé spolehlivosti) dívce zabraňují být dokonalá a bezchybná jako dříve. „Sharp-eyed people thought Athene a bit too perfect...It doesn't seem natural to be all sunshine like that.“⁷³

Přílišné nároky, které jsou kladeny na Athene, si uvědomuje pouze rodinná přítelkyně Winnie, jež jako jediná postřehla Athenino vyspívání a s tím spojenou změnu její osobnosti. „Well, seems to me she's older than you all think.“⁷⁴

Athene touží po osamostatnění a nezávislosti a svou transformaci záměrně zviditelní ostříháním vlasů výrazně připomínající postavu bojovné a silné Johanky z Arku. „ She has also cut off her hair. It is quite straight all round with a fringe like Joan of Arc.“⁷⁵ a změnou svého jména při nástupu do nové školy.

„ She won't have Mim any more. Or Athene either. She has told them at this school that her name is Anna.“⁷⁶

4.2.2 Shrnutí

Athene představuje literární hrdinku ovlivněnou postmodernismem a v zobrazení její postavy se mísí různé kulturní vlivy. Romantické tendence jsou patrné u hrdinčina ovlivňování literárními díly, které se projevuje v její touze potkat pravého romantického hrdinu opředeného tajemstvím, pokud možno v době bouře a za neobvyklého počasí. Doufá také, že pozná spalující lásku na život a na smrt, kterou nikdo nepřekazí. Romantické vykreslení prostředí se projevuje v popisu okolní přírody, která odpovídá pocitům hrdinky. Klid hlavní postavy je v souladu s klidem v přírodě „*windless, the rain very fine and steady, as silent as the sea below and seemingly as permanent*”⁷⁷, naopak změny v přírodě zvyrazňují změnu nálad hrdinky. Když dochází k bouři v Athenině nitru, nelze si nevšimnout v příběhu často popisované změny větru.

„*The wild heathery wind blew on all sides beating at the Victorian windows-frames with a noise.*“⁷⁸

„*The wind battered and banged.*“⁷⁹

Jane Gardam zapojuje do svého vyprávění také realistické komponenty. Děj celé knihy je zasazen do reálného prostředí, popisuje životní situaci, po které následuje logické řešení, ne fikce. Autorka klade důraz na popis každodenního chodu života, nezobrazuje pouze city, touhy a představy svých postav, ale svoji pozornost zaměřuje také na vykreslení prostředí a okolních vlivů působících na rozvoj charakteru jednotlivých postav.

V díle jsou výrazné také vlivy existencialismu. Jane Gardam staví celý příběh na zlomových zážitcích hlavní postavy, díky kterým Athene prochází mnoha extrémními situacemi. Athene si dokáže vážít svého života teprve tehdy, když přestane podléhat emocemi vyvolaným citům, uvědomuje si důležitost svojí existence a v závěru knihy je rozhodnuta změnit své rozhodnutí zemřít. Její konfrontace se smrtí tvoří zlomový bod v jejím uvažování. Athene cítí, jak je její přítomnost na tomto světě důležitá nejen pro ni samotnou, ale hlavně pro její blízké. Až v tomto okamžiku si konečně uvědomuje oddanost a lásku, které k ní chová její rodina a hrdinka si je zcela jistá, že s nimi chce i nadále prožívat slasti a strasti, které s sebou život přináší.

„*She saw them as if she had come down from the moon and had never seen people before. Trailing the rug these plain people came, all thinking only about her.*“⁸⁰

Přesto nedokáže zapomenout na svého otce, který bude navždy jejím vzorem a součástí její bytosti. I v této extrémní situaci je tím prvním, na koho myslí.

“*Look, Alfred. Isn't it lovely. Beam's great rebellious mouth. Seb laughing.*”⁸¹

“*Did Elizabethans have scaffolding? Her father would know.*”⁸²

Jane Gardam využívá také prvky realismu přecházející až do naturalismu při líčení některých postav. Například tetě Posie je i přes její dobrotu prisuzován „*watery, distant look*“, autorka ji opakovaně nazývá „*awfully fat*“ a výsledná Athenina vize, že „*Posie in bed with no clothes on lying there eating jam. Putting her paw in like a bear.*“⁸³ vyvolává pocit hnusu nejen u hlavní postavy příběhu, ale také u čtenářů.

Hlavní hrdinka *The Summer after the Funeral* je náhle nucena opustit kruh svých blízkých a hlavně se musí vyrovnat se smrtí svého nejbližšího člověka z celé rodiny, což představuje stěžejní moment v celém vyprávění. I když Athene představuje silnou osobnost a všem svým chováním dokazuje, že se zvládne vypořádat s náročnou životní situací, zjišťuje jak ona, tak její celá rodina, že přecenila své síly.

K smutku a bolesti ze ztráty se přidávají nepříjemné situace vyplývající z Atheniny cesty k tetě Posie, následně k Sybil a Athenina náhodná setkání dokazují, že hrdinka stále nebyla připravena na skutečný život.

Teprve po překonání všech nástrah, které jí život připravil, se mění Athenenin přístup k sobě i svému okolí. Naučí se jednat rozumově, nejednat tak bezhlavě a až nyní je schopna ovládat své city a touhy, aby dosáhla toho, co si předsevzala. Racionálně si například vysvětluje, že není možný její vztah s ženatým mužem, musí se s touto skutečností smířit a postupně se tak vyrovnává se svojí druhou velkou ztrátou a je schopna tuto životní kapitolu uzavřít.

Athene se zklidňuje, stává se tím lepší pozorovatelkou svého okolí a učí se chápat jednání druhých. Díky chladnému vztahu, který měla Athene dříve s matkou, si nikdy nebyla vědoma její velké obětavosti, všímala si pouze jejích negativních vlastností. Až nyní může přiznat na základě vlastní zkušenosti, jak je těžké být vždy bezchybná a plnit očekávání druhých.

V závěru si Athene uvědomuje, jak moc si své matky více váží a miluje ji, což dokazují její slova, která uzavírají celou knihu

„*Oh Ma, I love you.*“⁸⁴

SEN A SKUTEČNOST

Již samotný výběr jména Athene poukazuje na autorčin záměr vyvolat u čtenářů pocit, že se bude jednat o hrdinku velmi moudrou, uvážlivou, svým chováním se přibližující řecké bohyni moudrosti, Pallas Athéně. V reálném životě by však ani Athéna jistě nebyla tak statečná a odolná, potřebovala by více prostředků uzpůsobených pro své putování – dostatek peněz, teplého oblečení či jídla.

V knize *The Summer after the Funeral* líčí Jane Gardam velmi zřídka, jak se Athene fyzicky cítí, více se zaměřuje na hrdinčiny myšlenky. V tolikrát popisovaném krutém počasí a bouřích by ve skutečnosti byla takto mladá dívka brzy na konci se svými silami a nebyla by schopna ve své pouti pokračovat bez cizí pomoci či potřebného vybavení.

Zmiňovaná cesta do domu sester Brontëových spojuje očekávané tajemství a pohádkovost s běžným životem, kouzlo se vytrácí a sen se rozplývá, na rozdíl od Athnenina vzoru, *Wuthering Heights*, kde se záhady prolínají celým příběhem a na konci se tajemno ještě více stupňuje. Kniha *The Summer after the Funeral* neobsahuje žádné nadpřirozené jevy a kouzla, popisuje pouze tušení hlavní hrdinky, že došlo k její reinkarnaci do spisovatelky Emily Brontë.

Přesto je při srovnání hrdinek knih *The Summer after the Funeral* a *Wuthering Heights* zřejmé, že je zde více rozdílných prvků mezi osobnostmi a osudy Athene a Emily Brontë, které se projevují v jejich jednání, řešení životních situací a pohledem na svět. Patrná je naopak podobnost mezi povahami a chováním Athene a Jane Eyre, hlavní postavou stejnojmenné knihy od Charlotte Brontë. (viz. kapitola 7)

ATHENE A EMILY BRONTĚ

Athene spojuje svůj život s Emily Brontë, jejíž podobiznu objevuje náhodně v knize. („*I do look like her... black eyes and a great long marvellous neck*“⁸⁵)

Hrdinka si všímá, jak se vzhledově podobá spisovatelce 19. století a začíná se zajímat o její život. Dočítá se, že Emily prožila své dětství v početné rodině ovdovělého anglikánského duchovního, což Athene stále utvrzuje v tom, že žije stejný život jako Emily. Dále zjišťuje, že snad nikdo z ostatních spisovatelů anglické literatury kromě Emily Brontë a jejích sourozenců neprožil tak formativní dětství.

Emily vyrůstala na osamělé faře uprostřed hřbitova v málo obydlené části Yorshiru (stejně jako Athene) pokrytém ponurými vřesovišti.

„*Haworthská fara s přilehlým hřbitovem nebyla pouze zbožným zátiším poklidného venkovského kraje, jak by se mohlo na první pohled zdát. Žili v ní silné, samostatně myslící i cítící osobnosti, mezi nimiž měla svojí významnou pozici práce Emily. Emilyin citově neuspokojivý vztah k podivínskému otci a svérázné tetě, jež s nimi žila, v ní ještě více posiloval pocit izolovanosti.*“⁸⁶

Obranu proti tomuto stavu věcí nelezly Brontëovy děti ve vytvoření společného imaginárního světa, který však nikdy zcela neznamenal opomíjení světa skutečného. Jako děti duchovního byly Brontëovy sestry uměle odděleny nepřeklenutelnou společenskou bariérou od svých vrstevníků- prostých venkovských chlapců a děvčat. Možná právě proto Emily utíkala do světa své fantazie, kde si dokázala vybájit prostorově a časově rozsáhlé, pozoruhodné dílo, *Wuthering Heights*, které se v mnoha bodech velmi podobalo jejím vlastním zážitkům, či situacím, které prožili její sourozenci.

Poté, co Athene získává další informace o životě Emily Brontë, dochází k závěru, že je spojuje nejen vzhled a povolání otce, ale také, „*the bread- being so good at making bread- that's me. And the moors. And the stone floors. The dove cote, the great long walks in the rain and the storms. I adore storms. There is just the wicket between our house and the churchyard, just like their*“⁸⁷

Důležitou roli hraje také pocit izolovanosti od okolního světa, který hrdinka sdílí s Emily Brontë. Athene cítí potřebu plnohodnotného života, touží po věrném kamarádství, lásce, která nezná hranic, reálný svět ji tímto pocitem nenaplnuje, tak jej nahrazuje světem své fantazie. Zároveň ale zcela nepodléhá svým představám a je si vědoma několika skutečností, které ji odlišují od Emily. „*Emily never goes out with anyone. I'm not like that. I am absolute opposite.*“⁸⁸

V celém vyprávění Jane Gardam Athene neustále bojuje s myšlenkou, zda podlehnout svému pocitu reinkarnace. Hrdinka nejčastěji utíká do svých představ ve chvílích, kdy se cítí na konci svých silami (při zjištění, že se jí Basil pokusil znásilnit), kdy je dotčena, že někdo chce pošpinit její čest (chování panovačné Primrose), či ve chvílích nešťastné lásky a beznaděje (Henryho zklamání).

Na začátku vyprávění je pro Athene typická její zásadovost a hrdinka je přesvědčena, že nikdy nezmění svoje chování.

„*I would never wail and cry in front of people, dead or alive.*“ (na rozdíl od Emily Brontë) „*I have never wailed and cried in my life.*“⁸⁹

Následující zlomové okamžiky způsobují, že hrdinka postupně mění své jednání, musí se přizpůsobit dané skutečnosti, extrémní situace ji formují a výsledně několikrát pláče před druhým člověkem, opakovaně také žádá Henryho, aby s ní zůstal na věky, čímž boří svoje předchozí tvrzení a postoj k životu.

5 POROVNÁNÍ KNIH *NORTHANGER ABBEY* A *THE SUMMER AFTER THE FUNERAL*

Knihy *Northanger Abbey* a *The Summer after the Funeral* byly napsány dvěma stylově odlišnými autorkami, přesto ale obsahují několik shodných témat. V této kapitole se budu tedy věnovat stejným a rozdílným motivům, jež můžeme nalézt v obou knihách.

5.1 Shodné motivy vyskytující se v obou dílech

5.1.1 Rodina

Pokud se zaměříme na hlavní hrdinky daných románů, nelze si nevšimnout jejich shodného rodinného zázemí. Ani jedné osud nenaštedřil slávu, bohatství, vysoké postavení rodičů, přesto vynikají ve svém okolí svým chováním a pohledem na svět. Catherine pochází ze šesti potomků duchovního Richarda, jenž je váženou osobností ve svém okolí. Patrná je i shoda s životem samotné autorky. Rodiče Jane Austen měli původ v panských rodinách, Jane měla vzdělaného otce teologa, starší sestru a šest bratrů. Hrdinka *The Summer after the Funeral* pochází také z početné rodiny a stejně jako Catherine je Athene milovanou dcerou uctívaného duchovního.

Důležitou roli v obou příbězích sehraává postava bratra. Ačkoliv se v žádném díle nejedná o hlavní figuru, dokreslují oba muži celý děj svými postřehy a jednáním. Jane Austen zobrazuje Catherinina bratra, Jamese Morlanda, jako pohledného starostlivého, svou sestru milujícího mládence doprovázejícího Catherine sice z pozadí všech příhod, nicméně významně, všemi událostmi.

Podobnou roli znázorňuje dvojče Athene, Sebastian, který má ke své sestře srovnatelně kladný citový vztah. Poté, co osud oba sourozence násilně rozdělí, na sebe nepřestávají myslet a často o druhém vypráví svým novým přátelům, jež oba na svých poutích životem potkávají. Seb si uvědomuje, že jeho sestra mu byla vždy oporou v situacích, kdy nemohl vystát otcovo chování a po příchodu do kláštera se svěří otci Ignatiovi: „*I very much detested my father..He died in July and I am very glad he did..I imagine however it is a sin. I want to know what to do about being glad about it...He was just ghastly..He was just someone I couldn't stand.*“⁹⁰

5.1.2 Vývoj hrdinek

Jak v *Northanger Abbey*, tak v *The Summer after the Funeral* se autorky zabývají popisem života svých hrdinek už od dětství, což kontrastuje s následným dospíváním a měnícími se hodnotami obou hlavních postav. Athene je na začátku jako každé dítě zvědavá, kouká klíčovou dírkou, hraje si se sourozenci ve stodole s dalšími vesnickými dětmi, pošťuchují se, přesto už tenkrát měla převahu nad sourozenci, napomínala je a působila vyspěleji než oni: „*Do shut up. You're not children, for heaven's sake. Do hush.*“⁹¹

Zato Catherine ve svých patnácti letech „*read all such works as heroines must read to supply their memories with those quotations which are so serviceable and so soothing in the vicissitudes of their eventful lives.*“⁹² Snažila se chovat vzorně, učila se hrát na hudební nástroje, recitovat básně a pokoušela se splňovat tehdejší ideál ženy. Postupně se ale stává bystřejší, odvážnější a nenechá se tolik ovlivňovat konvencí.

Obě hlavní postavy děl *Northanger Abbey* a *The Summer after the Funeral*, šestnáctiletá nezkušená děvčata, touží po zázraku, který znají pouze z přečtených knih a románů. Ztotožňují se se svými idoly a výsledně samy sebe přesvědčují, že Catherine čeká stejná pout' tajuplným světem plným odpírané lásky, jakou zakusila Emily v *The Mysteries of Udolpho* a Athene pak věří, že prožívá tentýž život na blatech a v izolaci jako její milovaná Emily Brontë.

Pochopitelně na konci svého tápání, strastí, smutků a při prvním setkání s opravdovou láskou je na rozdílnou dobu přepadá deziluze z reálného světa odlišujícího se od jejich vysněných představ.

Vše, co se děje, má ale svůj význam a přínos a navzdory hořkému zklamání, že reálný svět opravdu neskýtá prvky nadpřirozena a taje, obě hrdinky moudří a vyžívají v rozvážné a vyspělé mladé ženy, které zmůžou často více než jejich mužské protějšky. Athene se sama bez cizí pomoci vypořádává s osudem a zatímco její bratr přebývá v klášteře s pocitem zázemí, ona se plahočí osamocena ve špatném počasí, téměř nahá, bez stálé střechy nad hlavou.

Catherine zase musí v nepříznivém počasí opustit domov svého milovaného a vydat se sama bez doprovodu na noční cestu domů.

5.1.3 Cesta

Dalším prvkem, kde se díla Jane Austen a Jane Gardam shodují, je motiv cesty zpracovaný ale z odlišných hledisek. Zatímco Jane Austen „trýzní“ svoji hrdinku odloučením od rodiny po dlouhou dobu čtrnácti dnů, které se jí jeví jako nepředstavitelné, Gardam vytváří zcela jiný kontext. Athene je donucena opravdu cestovat, a to smutnou leč zcela přirozenou okolností, smrtí svého otce. Nikdo včetně Athene na danou situaci není připraven a přesto musí celá rodina jednat právě „ted“.

Cesta má v obou dílech symbolizovat psychickou transformaci obou hlavních postav toužících po nalezení sebe sama, ať už jakýmkoli způsobem, mnohdy i nepříjemným. Hlavní hrdinky tak získávají očekávané *něco* tím, že *něco jiného* na oplátku ztrácejí. Ztrátou je v obou případech pocit nevinnosti, naivity a dětské nerozvážnosti.

Obě hrdinky jsou utvářeny množstvím vedlejších postav vykreslených barvitě a dostatečně na to, aby si na ně čtenář mohl udělat svůj vlastní úsudek a pochopil, že mladé hrdinky nemohly zůstat nepoznamenány jejich společnostmi. Ať už se jedná o zvrhlého Basila, tyranskou Primrose a vůdčí matku v *The Summer after the Funeral*, či o primitivního Johna Thorpa, úlisnou Isabellu nebo zdánlivě krutého, ve skutečnosti však pouze po penězích lačného, generála Tilneyho v *Northanger Abbey*. Závěrem obou porovnávaných knih je ukončení cestování obou dívek, jež se znovu vracejí do svých domovů, což má symbolizovat jejich vyspělost a počátek nové životní etapy. Právě ve zdůraznění tématu cesty je zřejmá návaznost na tradici přechodových rituálů.

5.2 Rozdílné motivy vyskytující se v obou dílech

Přestože díla osvěcenecké spisovatelky Jane Austen *Northanger Abbey* a autorky 20. století Jane Gardam *The Summer after the Funeral* obsahují mnoho shodných momentů, námětů a okolností, nejedná se v žádném případě o knihy zcela totožné.

5.2.1 Styl

Nejdůležitější rozlišující prvek obou knih tvoří způsob, jakým autorky líčí své příběhy. Jane Austen se ve své tvorbě nedokáže a ani nechce zbavit sobě typického ironizujícího způsobu charakterizace postav a jejich jednání, naopak usiluje o vykreslení postav parodováním literárních děl gotického románu a zlehčuje všechna nebezpečí, jež potkávají hrdinku.

Catherine v porovnání s Athene nemusí čelit výrazným zlomovým problémům a konfliktům. Její příběh je také mnohem jednodušší než je tomu u Athene. Catherine poznává „muže svých snů“, za kterého se na konci příběhu také provdává, aniž by o něj musela nějak zásadněji bojovat.

Na rozdíl od hrdinky spisovatelky Jane Austen se Athene setkává s mnoha opravdovými nebezpečími, s nimiž se musí vypořádat. Hrozí jí skutečné ohrožení v podobě malíře Basila a je též nucena se vyrovnat se skutečností, že první milovaný muž v jejím životě se nestane jejím manželem, protože již patří jiné ženě.

Jane Gardam sice stejně jako Jane Austen jemně ironizuje postavy v celém příběhu, ale snaží se hlavně vytvořit příběh, který má být blízký skutečnému životu, což je patrné u výběru zápletky celého děje. Smrt je nevyzpytatelná, může postihnout každého člověka a *The Summer after the Funeral* popisuje, jakým způsobem se jednotlivé postavy vyrovnávají s touto skutečností.

5.2.2 Doba

Odlišná doba, v které obě spisovatelky žily a tvořily, umocňuje rovněž rozdílnost jejich knih. Gardam neusiluje (na rozdíl od Jane Austen) o reakci na aristokratický způsob života v devatenáctém století, není touto dobou ovlivněna, a tak se touto problematikou nezabývá. Věnuje se naopak otázkám existencialismu, zlomovým okamžikům a jejich vlivu na další život.

Jane Gardam popisuje okolí svého rodiště v Yorkshiru a tamního prostředí plného vřesovišť a blat a je patrné, že dané prostředí v díle Jane Gardam vždy formuje myšlení a pocity hrdinky, ovlivňuje její jednání a rozhodování.

Hrdiny rovněž nepohlcuje doba, tak jako je tomu u Catherine ovlivněné knihou *The Mysteries of Udolfo* a jinými gotickými díly. Athene podléhá domněnce, že je převtělením spisovatelky Emily Brontë teprve v situaci, kdy prožívá zlomový moment způsobený ztrátou otce a touží s někým sdílet stejný život. Hledá tedy východisko pro svou bolest, ale nepřestává racionálně uvažovat na rozdíl od Catherine.

5.2.3 Přístup k hrdince

Ač Jane Austen ironizuje sentimentální smýšlení Catherine Morland, chová k ní upřímné sympatie při jejím poznávání pravdy a zmoudření, což můžeme rozpoznat z autorčina popisu hrdinky. Autorka například vykresluje svoji hrdinku jako naivní mladou dívku plnou emocí s „*neither a bad heart nor a bad temper*“, která byla „*seldom stubborn, scarcely ever quarrelsome, and very kind to the little ones.*“⁹³

Gardam naopak nechává Athene na pospas osudu a do paměti čtenáře ji vrývá jako přemýšlivé nebojácné děvče, které je schopno se o sebe postarat samo. Na rozdíl od Jane Austen ale autorka nevstupuje do děje. Zřídka se dozvídáme o Atheniných touhách a přáních, emoce se objevují teprve s pocitem spřízněnosti duše s Emily Brontë a při setkání s první opravdovou láskou, Henrym.

Knihy obou ženských autorek také jiným způsobem zpracovávají tematiku lásky. Cathy stačí, že Tilney (shodou okolností také Henry) je „*rather tall, has a pleasing countenance, a very intelligent and lively eye.*“⁹⁴, je téměř fešák a příjemný společník, a tak se okamžitě může stát jejím nápadníkem.

Hrdinka spisovatelky Jane Austen si zaslepeně nevšímá, že na ni její vyvolený zprvu pohlíží jako na nezkušené děvčátko : „*I shall make but a poor figure in your journal tomorrow.*“⁹⁵, čímž autorka naráží na deníky a romantičky 19.století.

Zatímco Athene nedokáže strávit ani den bez své lásky, Cathy neváhá, že se občas z její společnosti Henry vytratí, neboť „*this sort of mysteriousness is always so becoming in a hero.*“⁹⁶

Podle pravidla románů Jane Austen, „slušní lidé končí dobře“, se Catherine ve svých šestnácti letech šťastně provdává za urostlého Henryho. Naproti tomu hrdinka v díle *The Summer after the Funeral* zůstává zdánlivě bez velké lásky, zároveň se před ní otevírá poklidný život v rodinném kruhu, kde znovunalezené city jsou pro ni tím nejdůležitějším.

6 POROVNÁNÍ DĚL *THE SUMMER AFTER THE FUNERAL* A *WUTHERING HEIGHTS*

Hlavní hrdinka *The Summer after the Funeral* spojuje svůj život s životem spisovatelky Emily Brontë, ale také touží po stejné intenzivní oboustranné lásce, jakou prožívala Catherine Earnshaw ve *Wuthering Heights*. Tím se stylizuje do Catherine a nabývá dojem, že jedná stejně jako ona. Proto se v následující části mé diplomové práce zaměřím na porovnání obou hrdinek. Budu se také věnovat rozboru Catherininy dcery Cathy, jejíž postava se částečně také shoduje s Athene.

V neposlední řadě porovnám Athene s Isabellou, další postavou *Wuthering Heights*, která se svým přístupem k životu a svým chováním naprosto odlišuje od zbývajících dvou hrdinek.

6.1 Catherine Earnshaw a Athene

Catherine Earnshaw se v díle *Wuthering Heights* poprvé objevuje hned zpočátku vyprávění, i když ne v lidské podobě, ale jako duch, který bloudí blaty a straší nejen okolní lidi, ale i svoji životní lásku, Heathcliffa. Čtenář se postupně dozvídá o celém příběhu této pozoruhodné ženy, která dokázala u Heathcliffa vyvolat tolik silného citu- ať už jím byla láska či nenávist.

Hlavní postava *The Summer after the Funeral*, Athene se domnívá, že Catherine Earnshaw ztělesňuje její životní vzor. Obě dívky touží po stejném způsobu života, po naplnění svých představ, štěstí a vášnivé lásce. Catherine doprovází na její cestě Heathcliff, který ji neopouští ani po její smrti, a stejné pocity spřízněnosti (i když jen nakrátko) prožívá Athene.

Liší se však postoj hrdinek, s jakým přistupovaly ke svému okolí a nechaly se jím ovlivňovat. Catherine je odhodlána za svůj vztah s milovaným mužem bojovat, dokonce si i znepřátelit příbuzné. Nevzdává se svých práv a přesvědčení, její neústupnost ji nakonec přivede ke zkáze, Catherine umírá a Heathcliffa si ve svém srdci odnáší do hrobu.

„ Whatever their temperamental differences, Catherine and Heathcliff cling to each other with such passionate attachment that, in the depths of their souls, they cannot distinguish “which is which”. The understanding of this metaphysical unity makes

*Catherine pronounce the terrible words: "I am Heathcliff!" - the three words which probably embody the highest manifestation of Emily Brontë's genius!"*⁹⁷

Athene měla naopak vždy podporu u své rodiny a nikdy se nevzpírala matčiným nařízením. Po seznámení s Henrym sice podléhá pocitu, že jejich láska nebude nikým zničena, a je rozhodnuta svému přesvědčení dostát. To platí pouze do chvíle, než se dozvídá o manželství, které Henry před dvěma lety uzavřel s jinou ženou a potvrdil ji otčovstvím dvou dětí. Athene mění svá rozhodnutí a tlak svědomí a představa o přístupu její rodiny k této skutečnosti ji donutí se s Henrym rozejít a nikdy více se neshledat. Na rozdíl od Catherine u Athene celkově převažuje síla rozumu nad city.

Pro obě hrdinky je typická jejich vnitřní síla, odhodlanost, schopnost otevřeně se vyjádřit a odvaha. Ačkoliv vždy nejsou podporovány rodinou, dokážou se postavit na své vlastní nohy a bojovat samy do poslední chvíle. Přesto reagují odlišným způsobem ve zlomových momentech. Catherine musí rozhodnout o svém budoucím muži a podléhá omámení společenského postavení, volí Lintona „*being the culturally-sanctioned 'better catch'*“.⁹⁸

Později si uvědomuje svůj omyl a „*during her pregnancy she hoes through an illness and period of self-starvation in which she experiences fear of the supernatural provoked by non-recognition of herself in the mirror.*“ Zdá se jí, že vidí tvář „*in the black press that was in the room of WH childhood, but in fact she is staring at herself in the mirror of her current room at Thrushcross Grange.*“⁹⁹

Catherine je teprve před smrtí konfrontována se svým životem. Zrcadlo zde symbolizuje pravdivý pohled do vnitřku její duše, nyní nastává čas na zpytování svědomí a uvědomění si všech hříchů, kterých se Catherine dopustila na svém okolí, ale i na sobě.

„*In seeing the ghost in the mirror, Catherine sees her own ghosthood; she must die in order to find her self as a woman.*“¹⁰⁰

Až teď si hrdinka uvědomuje, že pouze v dětství prožívala opravdové štěstí v podobě Heathcliffa a jejich neodlučného kamarádství. Catherine říká služebné Nelly: „*I wish I were a girl again... I'm sure I should be myself were I once among the heather on those hills.*“¹⁰¹

Catherine si je vědoma toho, že teprve ve chvíli, kdy jednala rozumově, došlo ke změně jejího života. Zvolila špatně svého budoucího manžela, kterého nemilovala a s nímž spojovala pouze touhu po zabezpečeném životě.

Potlačení citové stánky na úkor rozumu Catherine odlišuje například od Catherine Jane Austen, ale naopak ji spojuje s Emily Ann Radcliffe, která se také do poslední chvíle snaží postavit svým citům a snaží si namluvit, že není schopná milovat muže s domnělou špatnou pověstí. Stejně jako Catherine Emily Brontë ale podléhá svým citům s tím rozdílem, že Catherine Emily Brontë musí svůj omyl vykoupit vlastní smrtí.

I Athene dovedou smutek a beznaděj na pokraj zkázy. Uvažuje o sebevraždě, ale na rozdíl od Catherine nezapomíná ani v mezní situaci jednat racionálně, zvažuje, kolik bolesti a utrpení by svým rozhodnutím způsobila a její záměr zemřít zůstává nenaplněn. Hrdinka začíná žít nový život a učí se lépe ovládat své city (na rozdíl od Catherine).

Je nutné také zmínit, že obě hlavní postavy jsou utvářeny prostředím, v jakém se pohybují. U Catherine je snadné pozorovat charakterové změny, k jakým dochází po jejím pobytu na Drozdově. Z divoké nespoutané dračice se stává disciplinovaná mladá dáma, která se svým chováním snaží formovat i Heathcliffa.

*„ Instead of a wild, hatless little savage dumping into the house, and rushing to squeeze us all breathless, there lighted from a handsome black pony a very dignified person, with brown ringlets falling from the cover of a feathered beaver.“*¹⁰²

Athene je při svém putování ovlivňována svými četnými příbuznými a prostředím, které má vliv na její jednání.

Odlišující prvek hrdinek tvoří rodinné zázemí a vztahy v rodině. Catherine od malička nevycházela se svým bratrem a už v útlém věku si uvědomovala rozdílnost jejich povah. Athenin bratr patřil naopak mezi jednoho z hrdinčiných nejbližších přátel.

Vztah hrdinek k otci je také popisován odlišně. Ačkoliv Catherine svého otce milovala a vážila si ho, její paličatost a umíněnost způsobovaly, že se otci spíše vzdalovala. *„ Cathy was too mischievous and wayward for a favourite.“*¹⁰³

*„Her spirits were always at high-water mark, her tongue always going- singing, laughing, plaguing everybody who would not do the same. A wild, wicked slip she was,“*¹⁰⁴ tvrdí o ní služebná.

Pro Athene je svoboda vyslovit vlastní názor také důležitá, ale za života otce se nikdy neprotivila jeho rozhodnutí. Byl pro ni zkrátka autoritou, kterou bylo nutno respektovat a vzhlížet k ní.

6.2 Cathy Linton a Athene

Cathy, dcera Catherine Earnshaw, se objevuje stejně jako její matka na počátku příběhu. Na rozdíl od matky působí pokorněji, mírněji a je lépe ovlivnitelná, čímž se chováním více přibližuje Athene.

„*She was the most winning thing that ever brought sunshine into a desolate house: a real beauty in face...Her spirit was high, though not rough, and qualified by a heart sensitive and lively to excess in its affections.*“¹⁰⁵

Zázemí vytvořené milujícím otcem je Cathy vším (stejně jako u Athene) a otcovu lásku opětuje. Ve chvíli, kdy její otec umírá, Cathy prohlásí: „*I care for nothing in comparison with papa...I love him better than myself.*“¹⁰⁶

Cathy představuje nejmladší hrdinku *Wuthering Heights*, která se v mnoha ohledech výrazně liší od ostatních postav v celé knize. Nechá se ovlivňovat svým okolím, čímž klame sebe sama. Tím, že věří Heathcliffovým lžím, se dostává do mnoha nesnází. A to jen kvůli tomu, že není zprvu schopna racionálně uvažovat. Její přísné morální zásady (přejaté od milovaného a milujícího otce, jako je tomu například i u Emily St.Aubert) jí zabraňují porušovat pravidla morálky.

Její bratránek Linton je slabší jedinec. „*He was a sorry sight: tubercular, a spoiled egoist, a coward mortally afraid of his gruff father*“¹⁰⁷ a jí tedy nepřísluší nic jiného, než mu být oporou. Vliv okolního prostředí (Heathcliffa) na Cathy je tak mocný, že Cathy podléhá na přechodnou dobu sebeklamu, že k ní mladý Linton opravdu chová silné city a hodlá se za něj provdat. Po jeho smrti si Cathy zpětně uvědomuje, že se dala pouze ovlivnit působením Heathcliffa a nebyla schopna používat vlastní rozum (jako její matka Catherine, Athene při setkání s Henrym či zprvu Catherine Jane Austen).

U Cathy má okolí ještě výraznější vliv na formování osobnosti hrdinky, než je tomu u postavy její matky či Athene. Z nevinné milé a něžné dívky se stává po Lintonově smrti v Heathcliffově „vězení“ hrubé, zlé a utrápené stvoření. Vypadá vzdorovitěji a zasmušileji, nechová se už zdvořile jako dřív.

Poté, co je Cathy schopna překonat velký společenský rozdíl, který ji dělí od Haretona, si uvědomuje, že pouze tento muž při ní stál v nejtěžších chvílích strávených v přítomnosti Heathcliffa. Poznamenána několika hrůznými zážitky se hrdinka mění, počáteční odpor k Haretonovi se následně mění v respekt a vrcholí zamilovaností.

Cathy v daném prostředí nezáleží na společenském postavení (na rozdíl od její matky) a provdává se za Haretona. Jejich vztah má také symbolizovat skutečnost, že láska může přijít v jakékoliv podobě, situaci a odkudkoliv.

1.3 *Isabella a Athene*

V díle *Wuthering Heights* se vedle Catherine a Cathy také objevuje hrdinka Isabella, která je protikladem jak Catherine, tak i Cathy, a snad proto se s ní Athene přes svůj obdiv k příběhu Emily Brontë nikdy neztotožňuje.

V románu Jane Gardam není postava Isabelly ani zmíněna, ačkoliv Athene neustále spojuje svůj život s *Wuthering Heights*.

Isabella je zdánlivě nevýraznou postavou celého děje, tvoří však typ ženy, která se odlišuje od ostatních hrdinek v knize. Catherine, Cathy i Athene jsou zobrazeny jako bojovnice, které se nerady podřizují okolí a mají blíže k realističtějšímu typu postavy než právě Isabella. Ta představuje ženu, která nepoužívá dostatečně svůj rozum, nechává se zcela ovlivňovat svými představami, z čehož následně vyplývají její problémy.

Postava Isabelly je ovlivněná literárními tendencemi, které jsou v souladu s tvorbou Ann Radcliffe, dobou sentimentalismu a gotického románu. Stejně jako Emily z *The Mysteries of Udolpho* Isabella ztělesňuje přespříliš citlivou mladou dívku. Na rozdíl od Emily ale její láska vzniká bez podnětu z druhé strany. Zamiluje se do krutého Heathcliffa a podléhá sebeklamu, že její cit je opětovaný. „*I love him more than ever you loved Edgar, Catherine; and he might love me, if you would let him!*“¹⁰⁸ „*Mr. Heathcliff is not a fiend: he has a honourable soul, and a true one, or how could he remember her?*“¹⁰⁹ Stejně jako ženské postavy gotických románů hledá i Isabella svého hrdinu, který je opředen tajemstvím. Není schopna rozlišovat své sny od reality, neuvědomuje si, že se s ní Heathcliff žení pouze z vypočítavosti a ani po jeho opakovaných slovních útocích na její osobu není schopna prozívat.

Teprve poté, co Heathcliff začne tyranizovat nejen její okolí, ale začne fyzicky týrat i samotnou Isabellu a situace je předjímana zabitím jejího milovaného psíka, se Isabella učí jednat racionálně a se slzami v očích si uvědomuje, jak hluboce se ve svém manželovi mýlila. Její zaslepená zamilovanost přerůstá v odpor k hrubému a mstivému Heathcliffovi. „*I do hate him- I am wretched- I have been a fool!*“¹¹⁰ Není ale zvyklá jednat bez cizí pomoci (shoda s Catherine spisovatelky Jane Austen) , a tak se i v této nelehké situaci spoléhá na své okolí „*Is Mr. Heathcliffe a man? If so, is he mad? And if not, is he a devil?*“¹¹¹

Athene sice ztělesňuje hrdinku schopnou řídit se svým rozumem (na rozdíl od Isabelly), ale stejně naivně neustále doufá v setkání s tajemným Heathcliffem, jehož

krutost a všechny záporné vlastnosti ve *Wuthering Heights* si vůbec nepřipouští na mysl (shodně jako Isabella).

Isabella se poddává nesnášenlivému Heathcliffovi, nedobývá si svá práva (na rozdíl od ostatních hrdinek *Wuthering Heights* a Athene), rezignuje a řešením pro ni je útěk z tísnivého prostředí. Liší se tím od Catherine či Cathy, jež ani nemají možnost uniknout z kruté a depresivní atmosféry. Útěk naopak představuje jeden z mála momentů, kdy se Athenino jednání shoduje s Isabelliným. Obě se pro něj rozhodují, když nemají jiné východisko. Isabella se však od Athene liší tím, že své problémy a trápení zveličuje, avšak Athene prožívá v mnoha momentech skutečné mezní situace, které se snaží nepřipouštět tolik na mysl.

Emily Brontë v postavě Isabelly paroduje sentimentalismus a zdůrazňuje, jak je důležité řídit se vlastním rozumem, nenechávat se kýmkoli ovlivňovat, i když je to mnohdy v protikladu se společenským postavením ženy a jejími právy v dané době.

7 POROVNÁNÍ *THE SUMMER AFTER THE FUNERAL* A *JANE EYRE*

V knize *The Summer after the Funeral* Jane Gardam popisuje životní příběh, který se podle hrdinky nápadně podobá zážitkům a postavám z díla *Wuthering Heights*. Přesto je ale ve více situacích výrazná paralela mezi povahami a chováním Athene a Jane Eyre, hlavní postavou stejnojmenné knihy spisovatelky Charlotte Brontë. Pokusím se tedy obě hrdinky porovnat.

7.1 *Jane Eyre a Athene*

Jane Eyre stejně jako Athene představuje sečtělou dívku („*I had read Goldsmith's History of Rome, and had formed my opinion of Nero, Caligula etc.*“¹¹²), která se nebojí bojovat za svá práva. I přesto, že jí život zasadil krutou ránu v podobě smrti obou rodičů (stejně jako Emily z *The Mysteries of Udolpho* Ann Radcliffe), si zachovala svůj nadhled a optimismus, že vše se dá vyřešit a člověk svojí pílí a trpělivostí dokáže mnoho. Její víra v Boha jí stejně jako Athene nejednou pomáhají uchovat si chladnou hlavu. („*I believe God is good; I can design my immortal part to Him without any misgiving. God is my father; God is my friend; I love Him; I believe He loves me.*“¹¹³) Přesto se opět ve shodě s Athene dokáže vzburit proti krutým rozkazům či bezpráví. „*I resisted all the way: a new thing for me, and a circumstance which greatly strengthened the bad opinion of me.*“¹¹⁴

Na rozdíl od Athene se Jane nevyhýbá ostatním lidem, když se jí chce plakat, nestydí se za své city. Charlotte Brontë popisuje svoji hrdinku se vším, co prožívá a cítí, a tak Jane často vyjadřuje své pocity. Když ji bratranec John Reed uhodí, propuká v pláč a nestará se o reakce okolí na rozdíl od Athene, pro kterou je důležité, aby na ostatní působila za všech okolností jako statečná dívka.

Ačkoliv nebylo Jane Eyre dáno do vínku vysoké společenské postavení a moc, její postava je bohatá duchem. Ztělesňuje upřímnou, milou dívku, která stejně jako Athene dokáže leckdy více než muži. V případě Jane dochází dokonce k situaci, kdy se fyzicky i postavením silnější Rochester nechá hrdinkou ovládat.

„*I never met your likeness. Jane, you please me, and you master me- you seem to submit, and I like the sense of pliancy you import.*“¹¹⁵

Jane i Athene jsou neustále vystavovány změně prostředí. Athene nemá možnost volby, plní matčinu prosbu spojenou s cestováním za tetami.

Jane je zprvu nucena pobývat nějaký čas se svými příbuznými, které jí nejsou stejně jako Athene příliš blízcí a vyvolávají v ní pouze deprese a smutek. Poté je Jane přemístěna do sirotčince, kde prožívá další strastiplné období života a stejně jako Athene na svých cestách trpí i Jane v sirotčinci nedostatkem jídla a oblečení.

*„ Our clothing was insufficient to protect us from the severe cold; we had no boots, the snow got into our shoes, and melted there; our ungloved hands became numbed and covered with chilblains, as were our feet. “*¹¹⁶

Athene však není vystavena naprosté změně svého okolí. Ztrácí sice otce, ale nadále má okolo sebe milující rodinu, i když si toho není vždy vědoma. Jane nezbývá v životě nikdo blízký. V sirotčinci potkává chovanku Helen, které naprosto důvěřuje a jež v Jane vyvolává opět chuť k životu. Hrdinka ale podstupuje další nepříjemnosti, její přítelkyně umírá a Jane znovu ztrácí spřízněnou duši.

Stejně jako Athene musí i Jane postupně dozrát a přehodnotit svoje názory. Zprvu nedokáže dostatečně odhadnout lidskou povahu a často se mýlí. Zprvu tvrdí, že *„Rochester was proud, sardonic, harsh to inferiority of every description. “*¹¹⁷, ale později se do něj zamilovává a vidí ho ve zcela jiném světle.

Jane je ale zkušená pozorovatelka svého okolí (kterou se následně stává i Athene) a rychle se učí používat dostatečně svůj rozum. Díky své moudrosti, pílì a vytrvalosti získává i srdce Rochestra, o jehož lásku dlouhou dobu usilovala. Musela přitom ustát pohlednou a vysoce postavenou konkurentku, již porazila jenom díky svému odhodlání.

Na rozdíl od Jane Athene ani nenapadne, že by o svoji lásku mohla bojovat, podřizuje se osudu a Henryho opouští.

Následující část mé diplomové práce je zaměřena na stručný obsah knihy *The Mysteries of Udolpho* a na jeho porovnání s *The Summer after the Funeral* Jane Gardam a *Northanger Abbey* spisovatelky Jane Austen, která na tento gotický román v mnoha ohledech reaguje. Budu zde také analyzovat hlavní hrdinky zmíněných děl.

8 EMILY ST. AUBERT, CATHERINE MORLAND A ATHENE

Hlavní hrdinka příběhu Ann Radcliffe, Emily, pochází stejně jako Athene z klidného rodinného prostředí, kde otec plní důležitou roli rádce a vzoru obou dívek. Poklidnou atmosféru vyprávění ale nečekaně narušuje smrt otce Emily. Hrdinka je svěřena do péče své tety, madame Cheron, která se provdává za děsivého Montoniho. „*The clouds start gathering thick*“¹¹⁸, s postavou Montoniho se poprvé objevují náznaky blížící se hrůzy.

Pod temným vlivem tohoto nevěrného a utlačovatelského tyrana se tak Emilie stává zajatkyň v věží nahánějících hrůzu a svědky scén, které hraničí s nadpřirozeným světem. Vítají ji ponurá nádvoří, záhadné komnaty a tajné chodby gotického hradu opředeného strašidelnými historkami. Emily postupně zjišťuje, že se jedná o pravou loupežnickou tvrz evokující již svým vzhledem představy krutých zločinů a násilností.

„*There is a mystic vagueness about the lovely landscape...Its gloom at nightfall, the ominous picture of its sombre exterior and shadow-haunted halls prepare us for the worst when we enter its portals.*“¹¹⁹

Hrdinka se setkává s novým světem, na který není zvyklá. Hluboké temné hvozdy, divoké rokle, hrozivá skalní úbočí se mísí s tichem typickým pro tuto izolovanou krajinu a tvoří kontrast k prostředí, ve kterém se dosud pohybovala.

V příběhu Ann Radcliffe samozřejmě nechybí motiv lásky, který je hybným motorem pro hlavní hrdinku. Její čestné a nezkušené srdce patří od začátku knihy až jejího samotného konce jedinému muži, Valancourtovi, upřímnému, prostému, milujícímu a oddanému vojákovi a po strastiplném putování hlavní hrdinky příběh končí šťastnou znovu nalezenou láskou.

Atheniny city nejsou tak stále jako city Emily. Hrdinka *The Summer after the Funeral* se zprvu zamilovává do své představy muže, jehož nezná, avšak její bujná fantazie si ho vykresluje jako dokonalého romantického hrdinu. Poté přichází Athenina první velká láska a s tím spojené i první velké zklamání v lásce (na rozdíl od Emily St. Aubert či Catherine Morland).

Pro styl Ann Radcliffe je typické, že charakteristika postav koresponduje s popisem krajiny a hrdinové jednají pod vlivem okolního prostředí. Láska k přírodě se u Ann Radcliffe odráží ve zkušenosti všech hlavních postav, které očisťují svoji duši v kráse svítání, západu slunce a čerpají mravní sílu z božského zákona, čistoty a nevinnosti přírody. Změna nálad v přírodě se mění v souladu s vnitřními pocity hrdinů. Krutá divočina horské scenérie či pochmurné stíny neprobádaných lesních vyhlídek stojí v kontrastu k lidskému chování a shonu. „*Mrs. Radcliffe, like Shakespeare, put into practice the doctrine of beauty in horror and the horrible in the beautiful.*“¹²⁰

Zamračené pohledy antihrdinů, jejich zlé, brutální činy se v celém příběhu neustále stupňují. Jako by se vynořovali z nadpřirozených sfér vedeni kýmsi mocným. Očividně nepocházejí z Anglie, jejich původ není jednoznačný a je zastřen záhadou. Přesto, že Ann Radcliffe neuvádí do děje svého neustále se vyvíjejícího příběhu žádné nadpřirozené prvky, nahání čtenářům hrůzu evokováním přítomnosti něčeho neznámého a nevysvětlitelného. Častým motivem je například tajemný šepot.

Jednoduchost racionálního vysvětlení však boří záhady nadpřirozených sil. Ničemové a loupežníci musejí pykat za své činy (například za zmizení dobráckého Ludovica). Další taje (například pohyb černého závoje Laurentini di Udolpho) jsou spojeny s logickými příčinami. Coleridge dodává: „*Radcliffe's plan of narrative, happily complicated and ingeniously resolved, continues to please after many readings.*“¹²¹

Gotický román Ann Radcliffe *The Mysteries of Udolpho* znázorňuje jakýsi předobraz následné knihy *Northanger Abbey*.

Obě díla spojuje zprvu zdánlivý poklidný běh života obou hrdinek, i když v gotickém díle narušuje nepředvídatelně osud mladičké sedmnáctileté Emilie smrt jejích rodičů a posléze s tím spojené nesnáze. Stává se svěrenkyní ženy, jejíž zásady jsou jí cizí, nesouhlasí s nimi, musí sama čelit osudu, ačkoliv na to není psychicky ani fyzicky připravena. Vše probíhá pod rouškou tajemna, Emily těžce překonává všechny nesnáze a v situacích, kdy se jí plní přání a touhy, se vynoří další a zákeřnější potíže,

kterým je nucena opět vzdorovat. K tomu všemu jí napomáhá víra v Boha, časté meditace, vzpomínky na moudrého otce, který vždy určoval její výchovu. V nelehkých chvílích při ní navíc stojí její věrný psík, takže nikdy není opravdu sama a bez pomoci, přestože to tak mnohdy vypadá.

Při své nadměrné senzibilitě (odkud pramení i její sklony k pověřivosti a k podléhání dojmům vyvolávaným zjitřenou obrazností) musí Emily čelit všem těžkým zkouškám, a to za cenu velkého duševního utrpení. Protože po otcově smrti dopadají na její cestu životem stále častější a chmurnější stíny, neubrání se ani stále častějším a chmurnějším meditacím. Nikoli neprávem začíná mít pocit, jako by se neštěstí na ni hrnulo ze všech stran, a pod tlakem otřesů, kterým je vystavena na Udolfu, se stupňuje její nervová labilita. To, co v tyto momenty prožívá, jí připadá jako nějaký zlý sen či hrůzostrašný příběh.

Stejně jako Emily a Athene, tak i hrdinka díla Jane Austen, šestnáctiletá Catherine, je dcerou muže, jenž se těší všeobecné vážnosti. Všechny tři dívky spojuje počáteční nezkušenost a naivita. V průběhu příběhů však následuje postupný vývoj, který je spojen s první láskou či s nutností být závislý pouze sám na sobě a nedoufat ustavičně v pomoc a radu druhých. Emily a Athene nezbývá nic jiného, než se prát se svými osudy, jež jsou opravdu kruté. Catherine i Athene však musejí čelit odloučení od domova pouze na přechodnou dobu. Přesto se osud Catherine částečně podobá těžkostem, které prožívají Emily či Athene, důležité je zvláště Catherinino trýznivé odloučení od rodiny, byť jen na čtrnáct dnů.

Hrdinky jsou nechány na pospas vlastním silám a na konci obou příběhů je patrná výrazná změna v jejich přístupu k životu. Po překonání všech nesnází a vyrovnání se s mnoha nelehkými situacemi však čeká na hrdinky jiný osud. Křehký příběh o křehké Catherine končí stejně šťastně jako příběh Emily v díle Ann Radcliffe, a to radostnou, naplněnou láskou a posléze svatbou. Sen se snoubí se skutečností a to, v co obě hrdinky na začátku doufaly, se i přes četná úskalí nakonec uskutečnilo.

Příběh bojovné Athene končí zdánlivě smutně, nenaplněnou láskou, hrdinka se však učí více chápat svoje okolí a staví si nový žebříček životních priorit jako jsou rodinná láska, pochopení a tolerance svých nejbližších.

Nejvýraznější rozdíl mezi díly *The Mysteries of Udolpho* a *Northanger Abbey* je zřetelný v přístupu obou autorek. Příběh Ann Radcliffe je vážný až tragický. Autorka proto usilovala o to, aby se stejnou vážností bylo její velkodílo přijato.

Nevysmívala se vyšší společnosti, naopak žádné její záporné postavy nepocházejí z Anglie.

Jane Austen naopak připadá k smíchu pošetilý životní styl vyšších vrstev, který zároveň s takovou chutí popisuje. Catherine před sebou nemá jednoduchý úkol, nedokáže se totiž náležitě pitvořit a přetvařovat jako její přítelkyně a její bezelstná upřímnost a zdravý rozum ji uvádějí do svízelných situací. Navíc je popletená románovými horory a její bujná fantazie jí připravuje perné chvíle, když se chová podle hrdinů gotických příběhů nebo uvažuje jejich způsobem.

Jane Austen paroduje vše a všechny v Northanger Abbey. Catherine se celou dobu jeví jako poblouzněná Henrym, avšak její průpovídka „I do not pretend to say that I was not very much pleased with him...but while I have *Udolpho* to read, I feel as if nobody could make me miserable...”¹²² navádí čtenáře, že nesmějí brát vše, co je v této knize napsáno, vážně. Catherine se domnívá, že kniha *The Mysteries of Udolpho* je základem znalostí každého moderního člověka, a tak se snaží donutit i svého nápadníka, Johna Thorpa, aby si tento „skvost“ přečetl. Ten se však románu vysmívá: „If I read any books, it shall be Mrs. Radcliffe's; her novels are amusing enough; they are worth reading; some fun and nature in them...”¹²³ Poté, co Catherine poznamená, že tuto knihu napsala tatáž autorka, konstatuje John: „Ay, I remember, so it was; I was thinking of that other stupid book.”¹²⁴

Četnými narážkami na tehdejší populární četbu se hemží i rozhovory Catherine a její lásky Henryho. Ten sděluje Catherine, že četl většinu děl od Ann Radcliffe. Tvrdí, že *The Mysteries of Udolpho* nemohl odložit a oba díly přečetl za dva dny a vlasy se mu celou dobu ježily hrůzou. Poté, co mu ale Catherine celá nadšená položí otázku, zda se mu také nezdá, že tato kniha je ta nejkrásnější na světě, odpoví: „That must depend upon the binding.”¹²⁵ Jane Austen svými dialogy ukazuje, že uznává dílo Ann Radcliffe jako příležitost pro čtenářský zážitek, ale zároveň si ponechává svůj osobitý ironický nadhled.

Jane Gardam podobně paroduje *Wuthering Heights* a díky své hrdince poukazuje na skutečnost, že svět literatury se nedá zcela spojovat se světem reality.

8.1.1 Strach

U Jane Austen, Ann Radcliffe i Jane Gardam se napětí mezi snem a skutečností propojuje zejména v zážitku strachu až hrůzy. Všechny tři hrdinky opouštějí domovy, čeká je konfrontace s novým prostředím, s lidmi a jejich způsobem chování. Pokud ale hlavní postavy chtějí v dané situaci přežít, musejí se přizpůsobovat nastalým podmínkám.

Emily je po smrti otce svěřena své tetě Cheron, k níž zprvu necítí nejmenší náklonnost. Pokud však chce splnit otcovo přání, aby byla přizpůsobivá a nehádavá, je nucena se tetiným příkazům a chování podvolit. Emily podstupuje také cestování s děsivým Montonim, „*from whose arbitrary disposition she had already suffered so much*,“¹²⁶ ale je zároveň odkázaná na jeho moc. Emily k hraběti cítí zprvu obdiv. Později ale úcta k tomuto netvorovi přerůstá v nepřekonatelný odpor a obavu nejen o život tety, ale i hrdinky samotné.

Stejně pocity zažívá Athene v *The Summer after the Funeral*, která se při svém putování nesetkává se spřízněnou duší a musí bojovat s různými překážkami poté, co přichází o svoje zázemí v podobě otce.

Emily se na rozdíl od Catherine musí vyrovnávat postupně se ztrátou obou rodičů, kteří tvořili hrdinčino zázemí. Po smrti matky si Emily uvědomuje, že nikdy předtím nepostrádala tolik drahou bytost, která ji vždy po jejím návratu vítala úsměvy a mateřskou něhou. V tento okamžik si nedovede představit, že by ji mohl opustit také otec, ale obava se zanedlouho stává skutečností. Najednou hrdince připadá vše tiché, opuštěné a přepadá ji strach ze samoty. Zjišťuje, že už na světě nemá žádnou blízkou duši, která by ji podpořila v době smutku a bolesti. „*I have nobody now to love me.*“¹²⁷, vzlyká Emily a netuší, že největší obtíže ji teprve čekají.

Hlavní postava *The Mysteries of Udolpho* je opakovaně vystavována strachu spojeným s hrůzostrašnými cestami, na které je dívka nucena se vydat, a jež jsou doprovázeny bouřemi, tmou, hrdinčiným strachem a beznadějí.

Na rozdíl od Catherine musí Emily ustát i setkání s loupežníky, s Montoniho chamtivými kumpány či s nepřízní počasí. Catherine naivně věří, že tyto zážitky jsou jistě vzrušující dobrodružství, ale opak je pravdou. Nové prostředí, které u Emily vzbuzuje napětí, pocit beznaděje a smutku je také spojeno s novým způsobem zábavy

tamějších lidí. Hrdinka je nucena se účastnit častých plesů, ale cítí se velmi často „wearied“¹²⁸.

Naopak Catherine má sklony k životu plnému světských radovánek spojeným s bohatstvím a noblesou.

Ačkoliv se obě hrdinky liší v mnoha charakterových vlastnostech, ve způsobu jednání a stylu života, spojuje je (stejně jako Athene či Catherine spisovatelky Emily Brontë) obava z věčné ztráty milované osoby. Všechny dívky touží podle svých možností bojovat se svými osudy a jejich aktivita způsobuje zlomové jednání, kterým se jejich následující bytí odlišuje od původního nevinného klidného dětského světa.

8.1.2 Vězení

S motivem strachu je spojeno i téma vězení, které hraje významnou roli v románech *Jane Eyre*, *Wuthering Heights* či *The Mysteries of Udolpho*. Autorky se však liší v jeho zpracování.

V díle spisovatelky Charlotte Brontë je „věznitelem“ kladná postava, Rochester, jenž má doma zamčenou svoji psychicky nemocnou ženu, Bertu. Stará se o ni, živí ji a sám se zdá nešťastný z jejího údělu. Berta nakonec umírá v požáru, který sama způsobila, a tím umožňuje svatbu Jane a Rochestera a šťastné ukončení celého příběhu *Jane Eyre*.

Charlottina sestra, Emily Brontë, zmiňuje věznění svých hrdinů v několika situacích. Zprvu je na Drozdově držena Catherine, která zde po zranění kotníku tráví pět neděl. Emily Brontë s tímto zážitkem nespojuje žádné napětí či hrůzu. Catherine pouze poznává jiné prostředí, než na jaké byla dosud zvyklá a tím se utváří její osobnost.

Podruhé je vězněna její dcera Cathy v jedné místnosti s nemocným Lintonem a krutý Heathcliff ji nutí, aby se za jeho syna provdala. Tato zkušenost také formuje hrdinku, avšak záporně. Cathy, jak bylo již zmíněno, je nedůvěřivější, bojácnější a krutější ke svému okolí.

„*We shall never know what happened behind that closed door. Was the marriage consummated or not? The uncertainty remains but, in any case, Cathy was shamefully humiliated. A healthy young girl was irrevocably bound to share room and bed with a pitiful wreck of a man, a perishing monkey as Nelly called him.*“¹²⁹

V díle spisovatelky Ann Radcliffe je motiv vězení ústředním bodem centrálního příběhu, který je od začátku do konce opředen tajemstvím.

8.1.3 Touha

Motiv touhy v *The Mysteries of Udolpho* má několik rovin. Prvotní touha hrdinky je spojena s přáním, aby se oba rodiče uzdravili a Emily doprovázeli na její životní cestě. Tato skutečnost bohužel nemůže být naplněna, protože stojí v protikladu s přírodním zákonem.

Následuje hrdinčina touha řídit se otcovým přáním, které klade určité nároky na dceřiny vlastnosti. Otec žádá, aby Emily spálila tajemné osobní listiny. Je si jistý morálními hodnotami své dcery, která svým jednáním dokazuje, že ve svém životě upřednostňuje splnění otcova přání před vlastním pokušením. Emily by ráda zjistila, jaké tajemství otec skrývá. Nenapadne ji však ani na chvíli nechat se řídit svojí touhou podívat se, co na listinách stojí. Cítí, že je správné uposlechnout otcovy prosby a jako správná dcera to také udělá.

Hrdinčino jednání je také v protikladu k chování Catherine, která své touze podléhá. Poté, co přijíždí do opatství, zjišťuje, že zde nic neodpovídá tomu, co jí vykreslila fantazie. Hrdinka ale nevzdává své naděje, nerezignuje a ve chvíli, kdy nalézá ohromnou truhlu, přichází na řadu domněnek: „*What can it hold? Why should it be placed here? Pushed back, too, as if meant to be out of sight! I will look into it; cost me what it may.*“¹³⁰ V tomto momentě Catherinina dětská touha kontrastuje se slušně vychovanou a zásadovou Emilií. Catherine ale nachází pouze lísteček skládající se z jednotlivých menších lístečků, na prvním je vystaven účet za praní prádla a další je účet od zvěrolékaře, což hrdince zapříčiní stav opětovné deziluze.

Úcta Emily k otci hraje svoji roli také při výběru hrdinčina životního partnera (shoda s Athene). Jen s otcem měla dívka pocit, že popisoval přesně, co ona sama cítila a o čem si myslela, že prožívá pouze ona. Z toho vyplývají také požadavky na budoucího manžela. Naštěstí Emily potkává čestného Valancourta, s nímž si dovede představit svůj další život, zatouží po plnohodnotné oboustranné lásce a její přání se naplňují. Její životní úděl se tedy liší od hrdinky Jane Gardam. Athene sice touží po stejně vášnivém a nekonečném vztahu, avšak její přání zůstává nenaplněno.

8.1.4 Záhada

V díle Ann Radcliffe vytváří historické pozadí pouze obrysový rámec, v jehož prostoru se může volně pohybovat bujná fantazie. „*She developed the principle of suggestive obscurity to a fine art.*“¹³¹ Autorka líčí barvitě všechny své postavy a díky častým náznakům a napůl odhaleným předmětům vyvolává napětí a tajemnost. Krása jejích hrdinek je částečně skryta pod rouškou tajemna a obličej postavy darebáků zahalují černé kápě. Způsob, jakým líčí své hrdiny a antihrdiny „*was not the department of art on which her popularity rested.*“ A jak dále tvrdí Devendra Varma, „*the public were chiefly aroused...fascinated of the wonderful conduct of a story...called out the feelings of mystery and awe.*“¹³²

V díle Jane Austen motiv tajemství postupně graduje a i přes zmíněnou ironii na čtenáře velmi působí. Hlavní hrdinka neustále pátrá po mystičnu, které je v *The Mysteries of Udolfo*. Nedostavuje se ovšem nic jiného, než rozčarování z reality, což zjišťuje i čtenář po uzavření druhého svazku této knihy.

Po nabídce, aby se připojila k rodině Tilneyů a doprovázela je na cestě do Gloucestershiru do Northangerského opatství, se Catherine nemůže dočkat, až pozná místo plné tajnosti a ohromení a nedokáže potlačit myšlenku, že tam přecházejí starobylé legendy, nebo hrůzostrašné anály o nějaké nešťastné, osudovými ranami stíhané jeptišce, což zná z románu. Ve skutečnosti se jedná o bohatý klášter připadající do vlastnictví Tilneyova rodu, třebaže již zchátral (jako Udolfo) a též „dřímá v údolí“ (opět podobnost s hradem Udolfo).

Při romantické cestě sedí Catherine na kozlíku vedle milovaného Henryho a neexistuje blaženější duše než je ona. Jane Austen vkládá do Henryho úst slova zesměšňující přehnanou čtenářskou reakci na gotickou literaturu. „*Are you prepared to encounter all the horrors that a building such as ‘ what one reads about ‘ may produce? Have you a stout heart? Nerves fit for sliding panels and tapestry? We shall not have to explore our way into a hall dimly lighted by the expiring embers of a wood fire, nor be obliged to spread our beds on the floor of a room without windows, doors, or furniture.*“¹³³ Zároveň jí oznámí, že bude, jak je v románech zvykem, ubytována stranou ostatních z rodiny. Ostatní půjdou spát, hrdinku doprovodí stařícká hospodyně Dorothy do místnosti, kde někdo z rodiny zemřel. Stěny budou ověšeny goblény s portréty v životní velikosti a Catherine bude mít na

posteli přehoz připomínající pohřební katafalk. První noc se hrdinka určitě nevyspí, poté nastane prudká bouře a Catherine jistě přepadne strach z naprosté tmy v celé místnosti.

Catherine je však po svém příjezdu zklamaná, její touha o vzrušení a záhadách se ztrácí. Poté, co přijíždí do opatství, „*the furniture was in all the profusion and elegance of modern taste.*“¹³⁴ Krb, který podle jejího očekávání měl mít široké ohniště a hojné řezby jako ze starých časů, působí jednoduše a římsu zdobí ukázky vybraného anglického porcelánu. Nic tu neodpovídá tomu, co jí fantazie vykreslila.

Stejně tak se i Athene dovídá pravdu o bydlišti sester Brontëových, čímž propadá deziluzi a smutku. Jsou pro ni také záhadou někteří příbuzní a lidé v jejím okolí, u nichž postupně zjišťuje, že jejich chování není ve skutečnosti takové, jaké se zdálo na první pohled. Její zklamání tedy nepramení pouze z neúspěšného objevení čehosi záhadného. Mýlí se v lidských charakterech (jako Catherine Morland), což ji pomáhá nahlížet na svět vyspělejšíma očima.

8.1.5 Proměna

Ann Radcliffe nechává svoji hlavní hrdinku projít několika fázemi stupňovaného utrpení. První vrcholí ve zdech Udolfa, kdy Emily vzpomíná na utěšené dětství, na dobrého, laskavého a milujícího přítele, jehož ztratila ve svém otci, i na rozplynulou vidinu štěstí, které jí zprvu očekávalo po boku ušlechtilého Valancourta.

V druhé etapě, po Emiliině vysvobození ze zdí temného hradu Udolfo a jejím šťastném návratu do Francie, se prohlubuje hrdinčin žal nad ztrátou svého milovaného a strašné představy o jeho osudu a tragickém konci. Kontrastní změnou prostředí se zásadně změnila i Emiliina životní situace, ale z hrdinčina subjektivního hlediska se přesto pohybuje stále jakoby v jednom začarovaném kruhu. „*Intenzita důrazů na tu či onu složku je různá, lítost a strach nebo hrůza tvoří však napořád dva póly jediné souvislosti. Napětí se tak vytrvale přenáší do sféry vnitřního psychologického děje.*“¹³⁵

Ann Radcliffe přispěla též k vývoji evropského psychologického románu nebo románového typu, jenž bývá běžně označován německým termínem Bildungsroman (román o hrdinově výchově a zrání) „*and she was perhaps the first English novelist to dissect the human motives in a character*“.¹³⁶

V *Northanger Abbey* a *The Summer after the Funeral* čtenář sleduje postupné zrání obou hrdinek, jejich transformaci. Vliv prostředí a okruhu nejbližších domnělých i skutečných přátel působí jak pozitivně tak negativně na utváření hrdinčiných hodnot a postojů. Obě dívky se tím učí být ostražitější k životním nástrahám. V příběhu Catherine sehrává důležitou roli také rodina Tilneyů, ve které je autorkou záměrně popisováno nepřehledné množství charakterových typů počínaje nejpovrchnějšími, až po osoby s ryzím a čistým srdcem. Stejně tak působí okolní svět na hrdinku *The Summer after the Funeral*. Díky různým typům postav a jejich odlišného nahlížení na život si Athene utváří svůj vlastní názor a učí se rozpoznávat dobro od zla.

8.1.6 Výchova

Hlavní ženská postava Ann Radcliffe, Emily, zůstává jako jediný žijící potomek otci St.Aubertovi a jeho choti. „*As she advanced in youth, sensibility gave a pensive tone to her spirits, and a softness to her manner, which added grace to beauty.*“¹³⁷ Otec ji vždy krotil a vedl k sebekázní a duševní vyrovnanosti, aby se Emily nepoddávala svým citům, rozvíjel jejího ducha s krajní pečlivostí, zasvěcoval ji do základů přírodních věd a podrobně ji seznamoval s nejrůznějšími památkami krásného písemnictví.

Shodným motivem knih *The Summer after the Funeral* a *The Mysteries of Udolpho* je způsob výchovy obou hrdinek. Jejich otcové předali dcerám mravní zásady, jimiž by se měly řídit, ale dívky zjišťují, že ne vždy je jednoduché požadavkům otce dostát. St.Aubert dceři vštěpoval do paměti, že „*all excess is vicious; even that sorrow, which is amiable in its origin, becomes a selfish and unjust passion.*“¹³⁸ V hrdinčině život však několikrát nastávají situace, na které nelze reagovat jinak než pláčem, či zármutkem v duši. V těchto okamžicích se Emily dostává do střetu dvou protichůdných sil. Usiluje o svoji vnitřní vyrovnanost, ale zároveň se obává, že nedostojí otcovu příkazu. Stejně tak je mnohokrát těžké vše chápat rozumem a mírnit svůj žal, což ji spojuje nejen s Athene, ale také s Catherine v *Northanger Abbey*.

Životní příběh šestnáctileté Catherine Morland, pocházející z rodiny faráře, se velmi odlišuje od díla černého románu. Hrdinka knihy Jane Austen nevyčnívala v žádném uměleckém směru, rodinní příslušníci ji ani k ničemu podobnému nevedli. Na rozdíl od Emily však postupem času Catherine zatoužila po plesech a nových dosud nepoznaných společenských radostech. Emily naopak většinu času věnovala toulkám přírodou za doprovodu svého otce. Procházeli se spolu často rozeklanými horskými roklinami směrem k rybářské lesní chatě, kam se vypravovali i se svými knihami, hráli spolu na hoboje a Emily skládala verš a před jejíma očima svět zprvu přirozeně plul. Ann Radcliffe do díla vnáší až pohádkové momenty, kdy zlo je viditelně odděleno od dobra a upřímná, nevinná a dobře vychovaná hrdinka nakonec vítězí nad veškerým příkořím.

Přestože Athene ztělesňuje hodnou, inteligentní a dobře vychovanou dívku., neplní se jí všechna přání jako Emily. Avšak změna jejího přístupu k druhým lidem ji také pomáhá objevit nové možnosti, jak prohloubit rodinné štěstí a lásku.

9 ZÁVĚR

Hlavní hrdinky analyzovaných románů *Northanger Abbey* a *The Summer after the Funeral* představují stejně jako hlavní postavy jejich literárních předobrazů *The Mysteries of Udolpho* a *Wuthering Heights* mladé nezkušené dívky, jímž zlomový moment mění celý život.

Na začátcích svých životních příběhů jsou všechny odděleny od pomoci svých nejbližších, a tak musí samy čelit všem nesnázím. Hrdinčin pocit izolace od okolního světa je způsoben smrtí jednoho či obou rodičů, případně ztrátou pohodlí domova. Musí se tak postupně smířit se svým novým životním údělem spojeným s jejím vyspíváním.

Všechny popisované autorky líčí příběhy svých hlavních postav od jejich dětství, což znamená, že se zaměřují na proměnu hrdinčiných fyzických i psychických změn, k nimž postupně dochází. Zdůrazňují také důležitost hrdinčina setkání s první láskou. Ta může být naplněna (v případě Emily St. Aubert, Catherine Morland či Jane Eyre). Může však také způsobit trápení, které vede (například u Catherine Earnshaw) až k tragédii. Ve všech dílech však dochází k transformaci hlavních postav a právě různé formy lásky utvářejí hrdinčin přístup k budoucím vztahům.

Athene spisovatelky Jane Gardam si uvědomuje a že vztah s ženatým mužem nemůže trvat věčně a okolní prostředí hraje důležitou roli v jejím životě. Její výchova jí proto nedovoluje pokračovat v milostné aféře s Henrym. Jejich rozchod zde symbolizuje, že hrdinka se stává teprve teď opravdu připravenou na další vyspělý vztah.

Jane Eyre se stejně jako Athene ne vždy řídí svými city, často se podřizuje ostatním, což je zřejmé například při zdrženlivosti na její svatbě.

Naopak Catherine spisovatelky Emily Brontë se i nadále schází s Heathcliffem a nevšímá si záporných názorů ve své rodině.

Mezi důležitými vlivy, které utvářejí osobnost hlavní postavy, má nezanedbatelné místo rodinné prostředí a výchova. V případě Athene či Emily představuje největší psychickou oporu a životní vzor otec. Obě hrdinky se v celém příběhu snaží dosáhnout nebo alespoň přiblížit způsobu, jak otec jednal a názíral na svět a svého budoucího partnera hledají v souladu s otcovým ideálem. Otec

ztělesňuje důležitou postavu pro obě hrdinky a pomáhá jim smířit se s měnící se realitou a dodává jim odvahu přijmout mnohokrát nelehkou skutečnost. Naopak ve *Wuthering Heights* moc tyranského ale zároveň také nepochopeného Heathcliffa přesahuje autoritu otce.

Všechny analyzované hrdinky také spojuje neschopnost vnímat realitu takovou, jaká je. Láska k literatuře (v případech Athene a Catherine Morland) hrdince komplikuje situaci tím, že nedokáže odlišit sen od skutečnosti a dostává se do nesnází. V rozporu mezi snem a skutečností v díle Jane Gardam je patrný vliv existencialismu, kdy člověk přispívá sám k tomu, že je tíha reality neúnosná a že včas není schopen rozpoznat, co je skutečnost a co se děje pouze v jeho představách.

Hrdinky spojuje na jejich cestách životem opakovaný pocit strachu, samoty a touhy, pokaždé však v jiné podobě. Jsou nuceny čelit různým nepříjemným situacím, na což nejsou zprvu zvyklé a působí jim to mnoho strastí. Ukončení dlouhotrvajícího a úmorného cestování, kdy se hrdinky znovu vracejí do svých domovů, má symbolizovat jejich vyspělost a počátek nové životní etapy. Právě ve zdůraznění tématu cesty je zřejmá návaznost na tradici tzv. „rites of passage“, (přechodových rituálů), symbolickou cestu hrdinky z dětství do dospělosti, na které se hrdinka učí rozlišovat sen od skutečnosti. Na konci svých příběhů hrdinky nejsou tak vystrašené a naivní, jak je chovaly na začátku. Nepodléhají tolik své fantazii, jednájí bez cizí pomoci a na okolní svět nahlízejí kritičtěji. Docházejí ke zjištění, že již ke svému životu nepotřebují mít neustále vedle sebe oporu rodičů nebo jiné blízké osoby, které jim často ukazovaly směr, jakým se mají jejich životy ubírat.

10 SUMMARY

The main heroines of the analysed novels *Northanger Abbey* and *The Summer after the Funeral* as well as the main heroines of their literary models *The Mysteries of Udolpho* and *Wuthering Heights* represent young inexperienced girls, whose lives are changed by a crucial moment.

At the very beginning of their life stories the heroines are separated from any support of their relatives and they have to face the crucial obstacles of their life alone. The feeling of isolation from the surrounding world may be connected with death of one or both parents or by the loss of home comfort and the heroine has to put up with a new life period connected with her growing up.

The authors also point out the crucial importance of the first encounter with love. It may be fulfilled (in case of Radcliffe's Emily, Austen's Catherine and Charlotte Brontë's Jane Eyre) or it may lead to suffering and even to a tragedy (in case of Emily Brontë's Catherine). In all cases, however, it brings about the change and transformation of the main character and it is just the love that forms heroine's access to future love relationships.

Jane Gardam's Athene realises her love relationship with a married man cannot last forever and the influence of her surrounding has a significant role in her life. Her education does not allow her to continue this love affair. The splitting up symbolises that Athene became really prepared for other matured relationships.

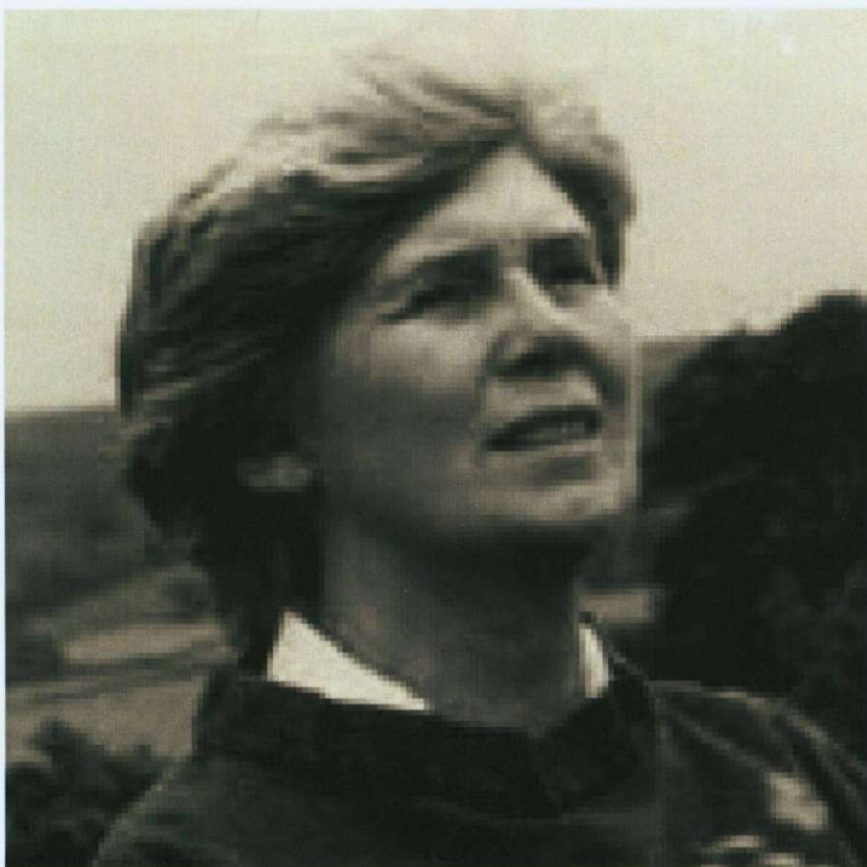
Charlotte Brontë's Jane Eyre also does not always behave according to her feelings, she submits to the others, which is reflected in her restraint before her wedding. On the contrary Emily Brontë's Catherine keeps going out with Heathcliff and does not care about the negative opinions of other family members.

In all novels we can find some significant influences that form the character of the heroine. They are family and education. In case of Athene or Emily it is the father who embodies their most important psychical support and life ideal. Both heroines try to reach the way father behaved and the heroine looks for a future partner similar to her father's ideal. The father helps her to put up with a changing reality and encourages her to accept the truth of the surrounding world. On the contrary tyrant Heathcliff surpasses the authority of father in *Wuthering Heights*.

All analysed heroines are not capable of accepting the changing reality. The love for literature (in case of Athene and Catherine Morland) complicates the heroine's situation because she cannot distinguish between the dream and reality and so she gets into trouble. There is also a visible influence of existentialism in Jane Gardam's book. People contribute themselves to the fact that the reality is sometimes unbearable and it is not easy to find out what is real or what happens only in our minds.

The heroines undergo a feeling of fear, solitude and desire and their search for happiness, mutual love and fulfilment of their dreams is filled with various kinds of difficulties. Breaking through their solitude or fear helps them to be aware of the life itself and to act independently within the limits of particular cultural environments. The heroines return to their homes and the theme of a journey is connected with so called "*rites of passage*", a symbolic journey of the heroine from her youth to the adulthood, during which the heroine learns to distinguish between the dream and reality.

11 PŘÍLOHY

Obrazová příloha č. 1

fotografie spisovatelky **Jane Gardam**

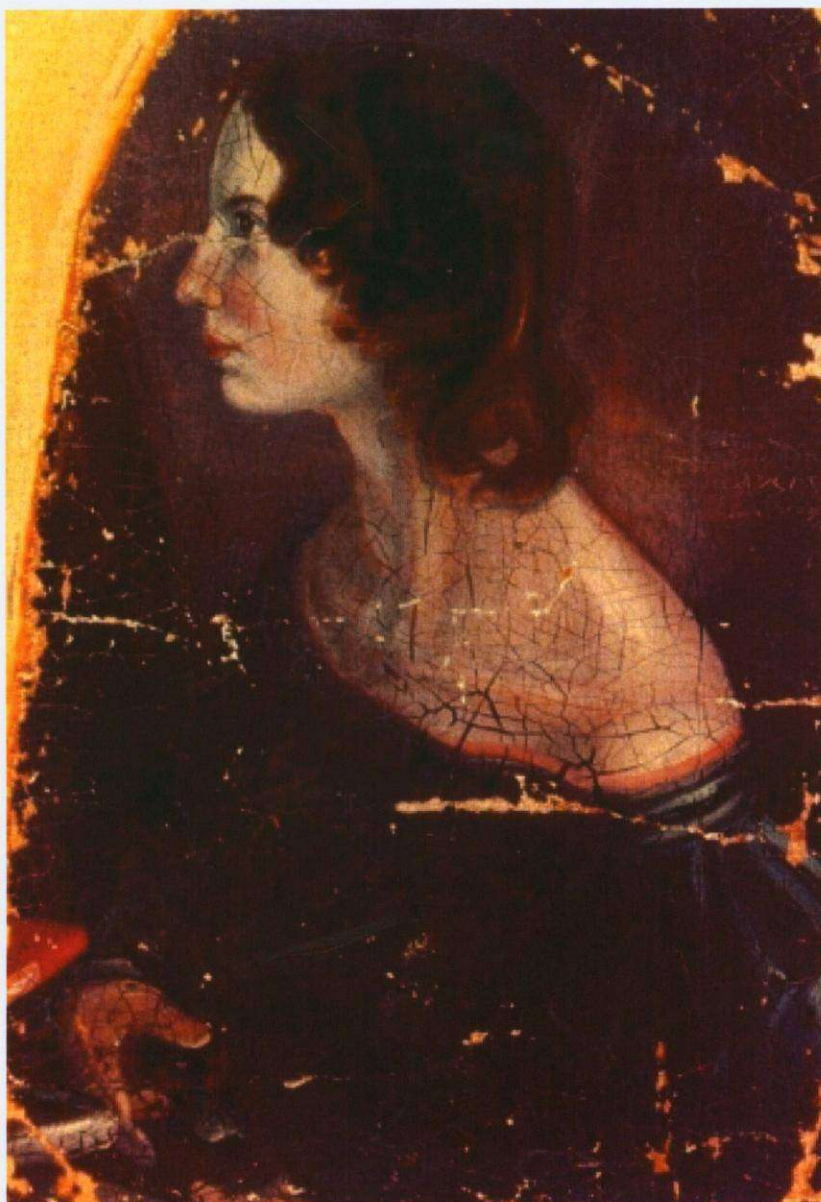
(zdroj: www.contemporarywriters.com/authors/?p=Auth40)

Obrazová příloha č. 2

portrét spisovatelky **Jane Austen**

(zdroj: www.altavista.com/image/results?q=jane+austen&mik=photo&mik=graphic&mip=all&mis=all&miwxh=all)

Obrazová příloha č. 3

portrét spisovatelky **Emily Brontë**

(zdroj: <http://poorwilliam.net/pix/bronte-emily.jpg>)

Obrazová příloha č. 4

portrét spisovatelky **Charlotte Brontë**

(zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/Image:Charlotte_Bronte.jpg)

Obrazová příloha č. 5

portrét spisovatelky **Ann Radcliffe**

(zdroj: http://it.wikipedia.org/wiki/Immagine:Ann_Radcliffe.jpg)

12 CITACE

- ¹ **Stříbrný, Zdeněk** - Dějiny anglické literatury, Academia, Praha, 1987, str. 422
- ² **Stříbrný, Zdeněk** - Dějiny anglické literatury, Academia, Praha, 1987, str. 348
- ³ **Gennep, A. van**, Přechodové rituály. Systematické studium rituálů, nakladatelství Lidové noviny, Praha, 1997, str. 26
- ⁴ **Stříbrný, Zdeněk** - Dějiny anglické literatury, Academia, Praha, 1987, str. 422
- ⁵ **Hilský, Martin** - Dějiny anglické literatury, Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 1988, str. 108
- ⁶ **Stříbrný, Zdeněk** - Dějiny anglické literatury, Academia, Praha, 1987, str. 422
- ⁷ **Stříbrný, Zdeněk** - Dějiny anglické literatury, Academia, Praha, 1987, str. 109
- ⁸ **Hilský, Martin** - Dějiny anglické literatury, Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 1988, str. 109
- ⁹ **Stříbrný, Zdeněk** - Dějiny anglické literatury, Academia, Praha, 1987, str. 423
- ¹⁰ **Stříbrný, Zdeněk** - Dějiny anglické literatury, Academia, Praha, 1987, str. 314
- ¹¹ **Hilský, Martin** - Dějiny anglické literatury, Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 1988, str. 111
- ¹² Internet - www.contemporarywriters.com/authors/?p=auth40
- ¹³ **Franková, Milada** - Sborník prací filozofické fakulty Brněnské univerzity, Brno, 2001, str. 57
- ¹⁴ **Franková, Milada** - Sborník prací filozofické fakulty Brněnské univerzity, Brno, 2001, str. 63
- ¹⁵ **Franková, Milada** - Sborník prací filozofické fakulty Brněnské univerzity, Brno, 2001, str. 63
- ¹⁶ **Franková, Milada** - Sborník prací filozofické fakulty Brněnské univerzity, Brno, 2001, str. 63
- ¹⁷ **Franková, Milada** - Sborník prací filozofické fakulty Brněnské univerzity, Brno, 2001, str. 63
- ¹⁸ **Franková, Milada** - Sborník prací filozofické fakulty Brněnské univerzity, Brno, 2001, str. 61
- ¹⁹ **Franková, Milada** - Sborník prací filozofické fakulty Brněnské univerzity, Brno, 2001, str. 64

-
- ²⁰ **Hilský, Martin** - Dějiny anglické literatury, Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 1988, str. 110
- ²¹ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str.5
- ²² **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 2
- ²³ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str.3
- ²⁴ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 8
- ²⁵ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 86
- ²⁶ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 182
- ²⁷ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str.188
- ²⁸ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 200
- ²⁹ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 200
- ³⁰ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 200
- ³¹ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 239
- ³² **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 240
- ³³ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 240
- ³⁴ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 244
- ³⁵ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 190
- ³⁶ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str.13
- ³⁷ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 10
- ³⁸ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 234
- ³⁹ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 8
- ⁴⁰ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str.8
- ⁴¹ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 114
- ⁴² **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 67
- ⁴³ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 11
- ⁴⁴ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 26

-
- ⁴⁵ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 26
- ⁴⁶ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 27
- ⁴⁷ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 28
- ⁴⁸ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 46
- ⁴⁹ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 54
- ⁵⁰ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 48
- ⁵¹ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 54
- ⁵² **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 50
- ⁵³ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 66
- ⁵⁴ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 63
- ⁵⁵ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 92
- ⁵⁶ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 96-97
- ⁵⁷ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 121
- ⁵⁸ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 119
- ⁵⁹ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 128
- ⁶⁰ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 13

-
- ⁶¹ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 13
- ⁶² **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 14
- ⁶³ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 15
- ⁶⁴ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 16
- ⁶⁵ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 29
- ⁶⁶ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 40
- ⁶⁷ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 126
- ⁶⁸ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 130
- ⁶⁹ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 123
- ⁷⁰ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 123
- ⁷¹ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 124
- ⁷² **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 124
- ⁷³ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 9
- ⁷⁴ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 135
- ⁷⁵ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 146
- ⁷⁶ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 146

-
- ⁷⁷ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 46
- ⁷⁸ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 24
- ⁷⁹ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 31
- ⁸⁰ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 144
- ⁸¹ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 144
- ⁸² **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 143
- ⁸³ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 28
- ⁸⁴ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 149
- ⁸⁵ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 13
- ⁸⁶ **Stříbrný, Zdeněk** - Dějiny anglické literatury, Academia, Praha, 1987, str. 475
- ⁸⁷ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 14
- ⁸⁸ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 14
- ⁸⁹ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 14
- ⁹⁰ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 112
- ⁹¹ **Gardam, Jane** - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973, str. 7
- ⁹² **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 4
- ⁹³ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 3
- ⁹⁴ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 14
- ⁹⁵ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 15

-
- ⁹⁶ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 25
- ⁹⁷ **Vančura, Zdeněk** - The Stones of Wuthering Heights, Prague Studies in English, 1970, str. 8
- ⁹⁸ **Gavin, A.E. and Routledge, Christopher** - Mystery in Childrens Literature, Palgrave, London, 2001, str. 76
- ⁹⁹ **Gavin, A.E. and Routledge, Christopher** - Mystery in Childrens Literature, Palgrave, London, 2001, str. 136
- ¹⁰⁰ **Gavin, A.E. and Routledge, Christopher** - Mystery in Childrens Literature, Palgrave, London, 2001, str. 76
- ¹⁰¹ **Brontë, Emily** - Wuthering Heights, Penguin Group, London, 1994, str. 126
- ¹⁰² **Brontë, Emily** - Wuthering Heights, Penguin Group, London, 1994, str. 57
- ¹⁰³ **Brontë, Emily** - Wuthering Heights, Penguin Group, London, 1994, str. 44
- ¹⁰⁴ **Brontë, Emily** - Wuthering Heights, Penguin Group, London, 1994, str. 49
- ¹⁰⁵ **Brontë, Emily** - Wuthering Heights, Penguin Group, London, 1994, str. 165
- ¹⁰⁶ **Brontë, Emily** - Wuthering Heights, Penguin Group, London, 1994, str. 198
- ¹⁰⁷ **Vančura, Zdeněk** - The Stones of Wuthering Heights, Prague Studies in English, 1970, str. 9
- ¹⁰⁸ **Brontë, Emily** - Wuthering Heights, Penguin Group, London, 1994, str. 97
- ¹⁰⁹ **Brontë, Emily** - Wuthering Heights, Penguin Group, London, 1994, str. 98
- ¹¹⁰ **Brontë, Emily** - Wuthering Heights, Penguin Group, London, 1994, str. 131
- ¹¹¹ **Brontë, Emily** - Wuthering Heights, Penguin Group, London, 1994, str. 124
- ¹¹² **Brontë, Charlotte** - Jane Eyre, Penguin Group, London, 1994, str. 13
- ¹¹³ **Brontë, Charlotte** - Jane Eyre, Penguin Group, London, 1994, str. 83
- ¹¹⁴ **Brontë, Charlotte** - Jane Eyre, Penguin Group, London, 1994, str. 14
- ¹¹⁵ **Brontë, Charlotte** - Jane Eyre, Penguin Group, London, 1994, str. 259
- ¹¹⁶ **Brontë, Charlotte** - Jane Eyre, Penguin Group, London, 1994, str. 62
- ¹¹⁷ **Brontë, Charlotte** - Jane Eyre, Penguin Group, London, 1994, str. 148
- ¹¹⁸ **Varma, Devendra** - The Gothic Flame, Artur Barker Ltd, London, 1957, str. 95
- ¹¹⁹ **Varma, Devendra** - The Gothic Flame, Artur Barker Ltd, London, 1957, str. 95
- ¹²⁰ **Varma, Devendra** - The Gothic Flame, Artur Barker Ltd, London, 1957, str. 115
- ¹²¹ **Varma, Devendra** - The Gothic Flame, Artur Barker Ltd, London, 1957, str. 106
- ¹²² **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 31
- ¹²³ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 40

-
- ¹²⁴ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 40
- ¹²⁵ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 106
- ¹²⁶ **Radcliffe, Ann** - The Mysteries of Udolpho, George Routledge & Sons, Limited, London, 1891, str. 95
- ¹²⁷ **Radcliffe, Ann** - The Mysteries of Udolpho, George Routledge & Sons, Limited, London, 1891, str. 167
- ¹²⁸ **Radcliffe, Ann** - The Mysteries of Udolpho, George Routledge & Sons, Limited, London, 1891, str. 173
- ¹²⁹ **Vančura, Zdeněk** - The Stones of Wuthering Heights, Prague Studies in English, 1970, str. 11
- ¹³⁰ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 162
- ¹³¹ **Varma, Devendra** - The Gothic Flame, Artur Barker Ltd, London, 1957, str. 104
- ¹³² **Varma, Devendra** - The Gothic Flame, Artur Barker Ltd, London, 1957, str. 104
- ¹³³ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 156
- ¹³⁴ **Austen, Jane** - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895, str. 160
- ¹³⁵ **Hornát, Jaroslav** - Záhady paní Radcliffové, Odeon, Praha, 1978, str. 596
- ¹³⁶ **Varma, Devendra** - The Gothic Flame, Artur Barker Ltd, London, 1957, str. 107
- ¹³⁷ **Radcliffe, Ann** - The Mysteries of Udolpho, George Routledge & Sons, Limited, London, 1891, str. 11
- ¹³⁸ **Radcliffe, Ann** - The Mysteries of Udolpho, George Routledge & Sons, Limited, London, 1891, str. 33

13 SEZNAM ODBORNÉ LITERATURY

Primární literatura:

Gardam, Jane - The Summer after the Funeral, William Clowes & Sons, Limited, London, 1973

Austen, Jane - Northanger Abbey, Blackie & Son Limited, London, 1895

Radcliffe, Ann - The Mysteries of Udolpho, George Routledge & Sons, Limited, London, 1891

Brontë, Emily - Wuthering Heights, Penguin Group, London, 1994

Brontë, Charlotte - Jane Eyre, Penguin Group, London, 1994

Sekundární literatura:

Varma, Devendra - The Gothic Flame, Artur Barker Ltd, London, 1957

Vančura, Zdeněk - The Stones of Wuthering Heights, Prague Studies in English, 1970

Stříbrný, Zdeněk - Dějiny anglické literatury, Academia, Praha, 1987

Gavin, A. E. and Routledge, Christopher - Mystery in Childrens Literature, Palgrave, London, 2001

Hilský, Martin - Dějiny anglické literatury, Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 1988

van Gennep, A. - Přejímové rituály. Systematické studium rituálů, nakladatelství Lidové noviny, Praha, 1997

Franková, Milada - Sborník prací filozofické fakulty Brněnské univerzity, Brno, 2001

Hornát, Jaroslav - Záhady paní Radcliffové, Odeon, Praha, 1978

citát z knihy **Auden, W. H.** - A Certain World, William Clowes & Sons, Limited, London, 1970

Internet: www.contemporarywriters.com/authors/?p=auth40